

2 REYES

Diosan bikëxa Elías naínu kuan ñuikë bana

2 ¹Achúshi nētēn ka an Diosan bana ñuikë Elías 'imainun Eliseo kakë uni rabé ax Guilgal kakë émanuax chikiakëxa, a nētēn kaisa suñu kushiira mañati békikë anúan kuanun Diosan Elías naínu buántisa tankë nētē 'iakëxa. ²Usa 'ain ka Elíasnēn ësokin Eliseo kakëxa:

—Ènu kamina mix bërúti 'ain, Diosan ka Betel émanu kuantanun 'è xuti 'ikën. Èsokin kakëxunbi ka Eliseonēn kakëxa:

—Èsokin kana Diosan kuamainun kanan minbimi sinántiokin mi kain, 'ën kana mishimi kuantanun èniman. Èsai kanankiani ka a rabëtaxbi Betel émanu kuankëxa. ³Kuanx bëbakëbë rikuatsinkin ka an Dios kikë bana ñuikë Betelnu 'ikë unikaman Eliseo kakëxa:

—¿Min karamina an mi ñu 'unánmikë uni ka Diosan bërí bitsia kixun 'unaniman?

Kakëxun ka Eliseonēn kana 'unanin kixun:

—Atu kakëxa, usa 'ainbi kamina mitsux añui uisaibi kitima 'ain.

⁴Èsokin unikaman kaia ka Elíasnēn Eliseo kakëxa:

—Ènushi kamina mix bërúti 'ain, Diosan ka Jericó kakë émanu 'è xutia. Èsokin kakëxunbi ka Eliseonēn kakëxa:

—Èsokin kana Diosan kuamainun kanan minbi mi sinántiokin mi kain, 'ën kana mishimi kuantanun mi ènima. Èsai kanankiani ka a rabëtaxbi Jericó émanuribi kuankëxa.

⁵Kuanx anu bëbakëbë rikua-tsinxun ka Jericó émanu 'ikë an bana ñuikë unikaman Eliseo kakëxa:

—¿Min karamina an mi ñu 'unánmikë unika bërí Diosan bitsia kixun 'unaniman?

Kakëxun ka Eliseonēn kana 'unan kixun atu kakëxa:

—Usa 'ainbi kamina mitsux añui uisaibi kitima 'ain.

⁶Usakin atu kakëbi ka Elíasnēn katëkëankëxa:

—Ènubi kamina mix bërúti 'ain, 'è ka Diosan Jordán kakë bakanu kuantanun xutia. Kakëxunbi ka Eliseonēn katëkëankëxa:

—Èsokin kana Diosan kuamainun kanan minbi mi sinántiokin mi kain, 'Èn kana mishimi kuantanun mi èniman. Èsai kanankiani ka a rabëtaxbi kuankëxa.

⁷Kuania ka an Dios kikë bana ñuikë cincuenta uni Jericó émanua 'ikë atun nuibiankëxa, nuibiani kuankëbë ka Elías 'imainun Eliseo Jordán kakë baka kuébí 'urama bëbai anu nirakëakëxa, nirakë-mainun ka an bana ñuikë unikama axribi atu 'uramaira 'ima 'uri uisai kara a rabëtax 'ia iskatsikiax nirakëkëankëxa. ⁸Usai anu bëbaxun ka

Elíasnën aín tari bikin tarankin anun baka rishkiakëxa, rishkikëxa baka panárabëti éski me rakakëbë ka anun a rabëtax 'ukëmanan sikákëxa.

⁹Usai anu sikátankëx kuankin ka Elíasnën Eliseo kakëxa:

—Añu karana mibë énanaxun mi 'axúnti 'ai kamina 'ë kati 'ain. Kakëxun ka Eliseonën kakëxa:

—'Éxribi an bana ñuikë uni misaribi 'i atun kushi 'inun kamina 'ë upíokin sinánxunti 'ain.

¹⁰—Kakëxunbi ka Elíasnën kakëxa:

—Minmi 'ë ñukákë ax ka chamarama chaiira ñu 'ikën. Usa 'aínbi kamina Diosan mikëñun 'ë énanamia iskin minmi 'ë ñukákë a biti 'ain. 'Aínbi kamina Diosan 'ékëñun mi énanamikëx 'ëx kuania iskima minmi 'ë ñukákë ñu a bitima 'ain.

¹¹Ésai kia a rabëtax kanankiani kuankëbëbi ka Diosanbi 'imikëx, bënëtishi achúshi caballonon nirinkë anu tsi rëkirukësa 'imainun caballonuribi tsi rëkirukësa ax mërakëxa, mërakëbëa Elías abë énanani anu

Elías naínu kuan.

'irua ka suñuan kushiira mañákë anbi birubiankin nañkamë 'ëonu buánkëxa. ¹²Usai 'ia isi ka Eliseo munuma kuënkëni kiakëxa: “¡Mix kamina 'ën papasa 'ianan Israelnën suntárukama kushiira usarabi 'ian!”

Usai kuania nëtëtia ka amiribishi Eliseonën Elías istëkëanma 'ikën.

**Eliseo Elías 'iásaribiti an
bana ñuikë uni 'ia bana**

Usa 'ain ka aín pañukë tari a bikin masá nuitukin Eliseonën rabéokin tukakëxa.

¹³Usokin 'atankëxun ka Elíasnëa nipabiankë aín tari a biakëxa, bibiani kuanx ka Jordán kakë baka kuëbí nirakëakëxa. ¹⁴Nirakëkin tari tarankë anun baka rishki ka munuma kuënkëni kiakëxa: “¿Uinu kara Elíasnëa rabia Dios 'ik, an kara a 'axuansa okin 'ëribi 'axúntima 'ik?” Èsai kikin baka rishkikëbëishi ka amo rabébi baka bërúti nirakëakëxa, usai 'ikëbë ka Eliseo anun sikátëkëankëxa. ¹⁵Usai 'ikiania baka sikátëkënkiani kuania isi ka an Dios kikä bana ñuixunkë Jericó ëmanu 'ikë unikamax kiakëxa: “¡Elíasnua 'ikë Diosan bëru ñunshin ax ka Eliseonu bërí 'ikë kixakëankëxa!” Èsai kikianu kuanu ka a bëtanain ami ñanati 'ikankëxa, ¹⁶'ikin ka ësokín kakankëxa:

—Ka kuat, ënu kananuna an mi ñu 'axúnti cincuenta uni ain sinan kushibu 'ain. Usa 'ain kamina an mi ñu 'unánmikë uni a baritanun nukama xuti 'ain, Diosan bëru

ñunshina atuma buánxun aín bashinu niananbi me sapanubu nia istánun. 'Aínbi ka Eliseonën ësai kiabi atu kakëxa:

—Usama ka uibi kamina mitsun a baritanun xutima 'ain.

¹⁷Usa 'aínbi ka 'urainra ubíokin kakëxun na baritanun a cincuenta unikama xuakëxa, xukëxun ka rabé 'imainun achúshi nëtë 'imikin Elías barikankëxa, barikinbi ka Elías atun mërama 'ikën. ¹⁸Usokin barikinbi mëraima ka anua bërúké Jericó ëmanubi rikuatsinxun Eliseo kakëxa:

Usa 'ain kana 'ën mitsu a bari kuaxma 'inun kan.

**Eliseonëa Jericónu 'ikë
baka upí 'i mëníokanun
'imía ñuikë bana**

¹⁹Usa 'ain ka Jericónu 'ikë unikaman Eliseo kakëxa:

—Ka kuat, Jericó ëma ënëx ka upí ëma 'ikën, uisa kara min iskëx 'ikën, 'aínbi ka baka 'atima 'imainun menu 'apákëxbi ñu upiti koima. ²⁰Kakëxun ka Eliseonën:

—Achúshi tasun iókëñun kamina tashi 'ë bëxúnti 'ai kixun kakëxa. Kakëxun bëxunkëxun a tasun buani ka, ²¹Eliseo anua xëxá 'umpax 'ikë anu tashi sakai ësai kiakëxa:

—Èsai ka Dios kixaxa: 'Ën kana ënë baka upí 'itánun mënion, usa 'ain ka únsaranbi a xëai ñuina 'imainun uni achúshirabi bama-tima 'ikën, 'imainun ka menu 'apákë ñu bimiñumama 'itima 'ikën. ²²Usokin 'akë anuinsi ka

baka Eliseo kikësabi upí 'inun mëníokakë 'iakëxa.

²³Usokin 'abiani ka Eliseo anuax Betelnu kuankëxa.

Kuania bëbakiania isi ka anu 'ikë uni bënábunëx ami kuai pëukukankëxa. Pëukin ka munuma sharákin kakankëxa: ¡Ka 'iru maruñu! ¡Ka 'iru maruñu!

²⁴Ësokin kakëx kaxú bësui kuainakëkin iskin ka Eliseonën 'atima okin sinánxunkin Diosan anën kakëxa. Kakëbëshi ninuax chikíkin ka xaëón rabëtan cuarenta y dos uni këñukin piakëxa. ²⁵Usokin 'akëbë ka Eliseo Carmelo kakë aín bashinu kuantankëx anuaxëshi ka Samaria ëmanu kuantëkëankëxa.

Eliseonën Sunem kakë ëmanu 'ikë kasunamëkë xanun xëni chaira 'inun 'imia ñuikë bana

4 ⁸Achúshi nètën ka Eliseo Sunem kakë ëmanu kuankëxa, kuankë ka anuxun achúshi xanu unin uisokinbi kakëma an ain xubunuxun isa pikuanun kixun karaishiakëxa. Usa 'ain ka Eliseonën a ëmanu kuankëtibi a xanun xubunuxun piakëxa. ⁹Usa 'ain ka a xanun achúshi nètën aín bënë kakëxa:

—Ka kuaat, 'ën kana 'unan, ënë unix ka ënë ëmanu inúkëtibi nu isi aia, ax ka an Dios kikë bana ñuikë 'aish mënín sinánñu uni 'ikën. ¹⁰Usa 'ain kananuna nun xubu tékitsi manámi 'ikë anua ax nukúti mëníoxunti 'ain. 'Atankëxun kananuna anua 'uxti nanxuanan, achúshi mesa 'imainun anua tsóti

sillaribi nanxuanan anun pékitia tiríoti aribi nanxunti 'ain. Usa 'ain ka nu isi aia anu ax 'itiñu 'iti 'ikën.

¹¹Usokian 'an ka achúshi nètën Eliseo a xanua aín xubunu mëníoxunkë anu 'uxi bërúakëxa, ¹²anuxun ka aín ñu mëëmikë uni Guehazí a kakëxa:

—Xubu 'ibun xanu sunamita a kamina 'ë kuënxunti 'ain, kixuan kakëx kuanxun ka an ñu mëëxunkë uni an xubu 'ibun xanu a kuëankëxa. Kuënkëx ka anua Eliseo 'ikë anu kuankëxa, kuankëbëtan ka Eliseonën an ñu mëëxunkë uni a kakëxa:

¹³—Ënë xanu kamina an ka nu 'itsaira 'akinia usa 'ain kananuna añu karana nunribi 'axúnti 'ai kixun ñukáti 'ain; axa kuëënkëbëtan kananuna anun nékin 'apu kanan suntárunën kushikamaribi nun kaxunti ka asábi 'iti 'ikën. Kixuan kakëbi ka xanu.

—'Ëx kana 'ën aintsikamabëbi asábi 'ain —kakëxa kabiani ka anuax chikikiankëxa.

¹⁴Usai ki chikíkania kuankëbëtan ka an ñu mëmikë uni kakëxa, —¿Usaía 'ia karanuna nunribi uisaxun a xanu 'akinti 'ain?

—'Ënríbi kana uisakin karanuna 'akinti 'ai —'unanima kixun ka Guehazínën kakëxa—. A xanux ka tuáñuma 'imainun aín bënë kaniakëkë 'ikën.

¹⁵—Xanu akamína ënua unun 'ë kuënxuntëkënti 'ain —kixun ka Eliseonën an ñu mëëxunkë uni kakëxa—.

Kakëx kuanxuan an ñu mëëmikë uni an kakëx kuanxi ka xanu ax

anua Eliseo 'ikē aín xēkuēnushi bēruákēxa. ¹⁶Usai 'ia ka Eliseonēn kakēxa:

—Bari itsi ukē anun kamina ēnē 'uxē 'ikēbē achúshi tuáñu 'inuxun 'ain. Ēsakian kakēxunbi ka xanuxun kakēxa:

—Usama ka mix Diosan uni 'ixun kamina an mi ñu 'axúnti ēnē parántima 'ain.

¹⁷Aínbi ka Eliseonēn kakēsabi oi a xanu a bētsi bari 'irukēbē tutankēx achúshi bēbu tuá aín 'uxē sēnénkēbē bakéankēxa. ¹⁸Usakian 'ain titan tuakēx ka a tuá kaniakēxa. Usai kani ka achúshi nētēn anua aín papa aín unikama ñu 'apákē bimikē naē anu kuankēxa, ¹⁹kuanxbi ka 'ain maxkátan paēokēx munuma kuēnkēni kiakēxa:

—¡Uisakaskin kara maxkátan 'ē paēoia! ¡'Ēn maxkátan ka 'ē paēoia! Usai kia kuakin ka aín papan an ñu mēmikē uni achúshi kakēxa:

—Ēnē tuá kamina aín titanubi buánti 'ain.

²⁰Usokian kakēxun ka an ñu mēēxunkē uni an aín titanu buánkēxa, buánxunkēxun ka aín titan bari xamarutamainun makaxun tsókiankēxa. Tsókinkēxi ka a tuá ñuakēxa.

²¹Usai 'ia aín titan tuá anua an Dios kikē bana ñuikē 'uxkēnu buánxun rakankēxa, rakanbētsini chikíkin ka aín xēputi upíokin xēpúakēxa. ²²Xēpúxun ka aín bēnē kamiakēxa, kamikēx aia ka ain bēnē kakēxa:

—Abē kuanxun an Dios kikē bana ñuixunkē a uni istánun kamina an mi ñu mēēxunkē uni achúshi 'ēbēa kuanun xuanan achúshi burro 'ē

inánti 'ain. Abē bana kuatsini kana amiribishi utékēnti 'ain. ²³—¿Uisa kupín kaina bērfbi abē banai kuankatsi kin? —kixun ka aín bēnēn kakēxa—. Bēri ka 'uxē ió 'ianan anun tantiti sábadō nētēma 'ikēn. —'Ēn kana uisai karana 'iti 'ai a 'unanin usa 'ain kamina 'ēmi 'itsaira sinántima 'ain kixun ka —aín xanun kakēxa. ²⁴Usokin aín bēnē katankēxun ka xanun an ñu mēmikē uni burro mēnionun 'amiakēxa. 'Amikēxuan mēníoikē ka kakēxa:

—Kananuna kuani usa 'ain kamina minpan rēkuēnkiani nirakētima 'ēn mi kakēx mi nira-kēnun kuanshiti 'ain.

²⁵Usakin kabiani kuantankēx ka a xanu Carmelo kakē aín bashi anua an Dios kikē bana ñuixunkē uni 'ikē anu nukúakēxa. Usaia kuania ka Eliseonēn 'uranxunbi xanu a isakēxa, iskin ka an ñu mēēxunkē uni Guehazí a kakēxa:

—Ka kuat, sunamita xanu bēnuñu an 'ain xubunu nu 'imikē aka aia. ²⁶Kamina abákianxun bikin uisa kara ax 'ikē ñukánan uisa kara aín tuá 'imainun aín bēnē 'ikē ñukákin bití 'ain. Usakia kakēx abákiani kuanxun ka an ñu mēēxunkē uni an Eliseonēn kakēsabiokin bikin ñukákēxa, ñukákēxun ka xanun kamabi ka asábi 'ikē kixun kakēxa. ²⁷Usakin bibiankin buánxun ka anua Eliseo 'ikē Carmelo kakē anu bēbakiankēxa. Bēbakinkēxuinshi ka ain taē rabé 'ikúkin biakēxa, bitsia okin a 'urama ukin Guehazínēn ēmikasiabi ka Eliseonēn kakēxa:

—Kamina ënti 'ain ax ka 'itsaira masá nuitutia Diosan ka bëríbi usaía ënë ñu 'iti ñuikin 'ë kakëmapan 'ikën.

²⁸Ësai kia ka xanuxun kakëxa:

—'Ën 'Ibu, ¿'ën karana achúshi tuáñu 'iti mi ñukan? ¿'Ën karana 'ëmi paránxuma 'anun mi kakëma 'ain?

²⁹Usakin kakëxun ka Eliseonën Guehazí kakëxa:

—Mëniokakiani kamina 'ën tatsi bibiani xanu ënën xubunu kuantí 'ain. 'Aínbi kamina kuankin unibë mëranankin uisakinbi katima 'ain, 'imainun kamina uin kara uisa karamina 'ai mi kaia a unibi uisokinbi katima 'ain. Kaima kuantankëxun kamina tuá aín bëmánanu 'ën tsati nantí 'ain.

³⁰'Aínbi ka tuá aín titan Eliseo kakëxa:

—Ësokin kana Diosan kuamainun mi kain, mixmi 'ëbë kuankëbëma kana 'ëxribi ënuax kuanima. Ësokia kakëx ka Eliseo a xanubë kuankëxa.

³¹Usai banamainun ka Guehazí ax pain rëkuénkiani kuanx xanu aín xubunu bëbakëxa bëbaxun ka tuákën bëmánanu Eliseonën tatsi buánkë a nankëxa, 'aínbi ka tuá ax uisaibi ka uinakëtia kixun istisari 'iama 'ikën; usokëxa uisaibi 'ikëbë-tama ka Guehazí na aia mërakin Eliseo ësokin kakëxa:

—'Ën kana mínmi usakin 'anun kakësbabiokin tuá a 'an, 'aínbi ka shaikiananbi ubikëma 'ikën.

³²Usakian kakëx xubunu atsínkin Eliseonën iskëxbi ka tuá ñukë anua ax 'uxkë anu rakankë

'iakëxa. ³³Usa 'ain ka anu atsínkin anua 'uxkë a xëpúax Eliseo Diosbë banakëxa. Usa 'ain ka tuá ñukë a 'imainun Eliseo ashi anua 'uxkë 'ukëmëu anu 'iakëxa.

³⁴Usai Diosbë banatankëx anua ax 'uxkë anua tuá ñukë rakankë anu 'irukin ka 'ikúkin bëonakin tuá ñukë 'ain kuëbíbetan sënën aín kuëbí nanan bëfskin aín mëkënu aín mëkën nankin 'iküakëxa. Usakin 'akëx ka ñukë ax aín nami matsikë abira abi aín nami xanakëxa. ³⁵Usai 'ikëbë nirui ka Eliseo anua 'uxkë anuax kuaínbëkini niakëxa; usai 'itankëx ka amiribishi anua 'uxkë anu 'irutëkin tuá ñukë a 'ikútëkëankëxa. Usokin 'ikúkëx uinakëti mapai achúshi 'imainun rabé oi kushikin uin bitsi ka bëpëkiakëxa. ³⁶Usai 'ikëbëtan ka Eliseonën Guehazí kakë uni a kuënxun kakëxa:

—Xubu 'ibu sunamita xanu akamina kuënti 'ain.

Kixun kakëxua Guehazínën kuënkëx ka xanu ax anu uakëxa, ukë ka Eliseonën xanu a kakëxa:

—Min tuá ka baískiaxa kamina bití 'ain. ³⁷Usakin kakëx ka a 'uramoi a tanain rakabukin ka Eliseo asábi ka kakëxa. Usai 'itankëxun aín tuá mënbiani ka anua Eliseo 'ikë anuax kuankëxa.

**Naamán kakë uni nami
chëkimikë 'insínñu 'aíshbi
pëxkúa ñuikë bana**

5 ¹Anu ka achúshi uni Naamán kakë Sirianu 'ikë 'apun suntárुकaman kushi 'iakëxa a ka

upíokin aín 'apun nuibakëxa, a unin ka Diosan 'akinkëxun Sirianu 'ikë unikama axa ami nishkë unikaman 'aiabi an ira abámikin aín suntárुकamabëtan 'akë uni 'iakëxa. Usa 'aínbi ka a unix an nami chëkimikë 'insínñu 'iakëxa.

²Achúshi nëtën ka sirio unikamax israel unikamabë 'akanankëxa, 'akanankëbë abatia ka achúshi xanun tuá xuma ñatan-këxa, ñatanbiankin ka sirianu buánkëxa buánkë ka Naamánñen aín xanun ñu mëëminun 'inán-këxa. ³A xanu xuntakunën ka a ñu mëëxunkë xanu kakëxa:

—Min bënëen kara Samarianu 'ikë an Dios kikë bana uni ñuixunkë unin kara an nami chëkimikë aín 'insín pëxkunun 'akintima 'ikë ñukatí kuantima 'ikën.

⁴Ësakin kakëxua aín xanun kakëx ka Naamán usakian kakë bana aín 'apu ñuixuni kuankëxa. ⁵Kuanxua ñuixunkëxun ka Sirianu 'ikë 'apun kakëxa:

—Asabi ka 'ën kana mi xutin usa 'ain kana achúshi kirika kuënëokë Israelnu 'ikë 'apu buámítí 'ain. Usokin kakëx ka Naamán kuan-këxa. Kuankin ka treinta mil kuríki manë uxua 'akë bianan, seis mil kuríki kuri 'akë bianan mapai rabé chupa aribi anúan an bana ñuikë uni pëxkukëxun kupíoi kuantí akama biakëxa, ⁶bibiani kuankin ka Israelnu 'ikë 'apu kuënëoxunkë kirika anua ësai kikë a biakëxa: bixun ka ësai kinun kuënëokë a Israelnu 'ikë 'apu buánxuan-këxa: “Ënë kirika bikin kamina sinántí

'ain 'ën kana 'ën suntárुकaman kushi Naamán an nami chëkimikë 'insín pëxkúnun xuti 'ain kixun 'unántí 'ain.”

⁷Ësokin 'axuan 'inánkëx Samarianu bëbax ka anua 'apu 'ikë aín xubunu kuanxun 'Israelnën 'apu kirika kuënëokë buánkë a 'inánkëxa, 'inánkëxun istánkëx ka Israel unikaman 'apu aín chupa tukai nishi kiakëxa:

—¿'Ëx karana an uni tsónun 'imianan bamanun 'imikë a 'ain, 'apu 'itsían uni achúshi an nami chëkimikë 'insín 'ën pëxkunun 'ënu xunun karana 'ëx Dios 'ain? ¡'Ën sinánkëxun sapi ka nubë 'akánanti barikin ësokin 'aia usa 'ain kananuna upiti bërúankati 'ain! ⁸Ësaia 'apu an buámikë kirika a istánkëx aín chupa tukai kikë 'unánkin ka an Dios kikë bana ñuixunkë uni Eliseonën, ësokin 'apu katánun kamiakëxa: “¿'Ëx Eliseo 'ixun kana ësokin mi kain uisoti kaina mín chupa tukan? A unix ka 'ë isi uti 'ikën, uxun ka Israel menu ka an Dios kikë bana uni ñuixunkë 'ikë kixun 'unántí 'ikën.”

⁹Usakian kamikëxun 'apun xukëx ka Naamán caballonën nikinkë anu 'irukiani kuanx, Eliseo anu 'ikë aín xubu xëkuë-nubi nirakëakëxa. ¹⁰Usai anu kuankë 'aínbi ka Eliseonën ax kai chikíkima an kati uni achúshi xuakëxa: “Xukëx kuanxun istan-këxun ka a unin mapai achúshi 'imainun rabé oi kamina Jordán kakë bakanu nashiti 'ain, usaími

'ikébë ka an nami chëkimikë min naminu 'ikë 'insin ax pëxkúti 'ikë kixun kakëxa." ¹¹Ësokin kakëxbi ka Naamán 'aisamairai nishi ësai kikiani kuankëxa: —'Ën kana an bana ñuikë unia uisa kaina 'ai kai chikíkin 'è bisa sinan, 'imainun kana 'ëa aín 'Ibu Dios ñukaxunkin aín mëkënan 'ën 'insínkë ramëkin an 'ën nami chëkimikë pëxkutisa sinánkë 'ian. ¹²¿Usa 'ain kara Damasconu 'ikë Abaná 'imainun Farfar a bakakamax Israel menu 'ikë bakakamasama upíbu 'iti 'it? ¿Uisa kupín karana ënu aima 'ën 'insínkë pëxkúnux anuax nashi kuankëma 'ain? Usai ki 'itsaira nishkiani ka anuax kuankëxa.

¹³Aínbi ka an ñu mëëxunkë unikaman a 'urama okin kakëxa:

—'Ën 'Ibu, an Dios kikë bana ñuikë unían, ñu tëira 'anun kakëxun kaina, ¿min 'akë 'itsían? Usa 'ain kamina an kakësabi oi nashi min 'insínkëkama pëxkúti 'ain. ¹⁴Ësokian kakëx kuanx ka Naamán mapai achúshi 'imainun rabëti Jordán kakë bakanu an Dios kikë bana ñuikë unin kakësabi oi nashi nanëakëxa. Usaía 'ikëbëshi ka aín nami bërí kanikë unin nami iskësa upíra 'inun pëxküakëxa.

¹⁵Usai 'i pëxkukiani ka abëa kuankë unikamabë an bana ñuikë Eliseo isi anu kuankëxa. Kuanx anu bëbakin ka Naamánën kakëxa:

—¿Bërí kana 'ën upíokin 'unanin kamabi menu ka Dios 'áima 'ikën, 'aínbi ka Israel menushi achúshi Dios 'ikën! Usa 'ain kamina an mi

ñu 'axúnti uni ënën mi ñu 'inai-shikaskëxun 'ëmi pëxkukë kupí bishiti 'ain. ¹⁶'Aínbi ka Eliseonën kakëxa:

—A 'ën rabikë Dios an ismai-nunbi kana 'ën mi kain, usa 'ain kana min 'inánkaskë ñu a bitima 'ain. Usakin Naamánën karai-shikëxunbi ka Eliseonën kana min ñu bitsima kixun kakëxa. ¹⁷Usakin kakëxunbi kuëëniama ka Naamánën katëkëankëxa:

—Min kamina 'ën 'inaishikë ñu bisamatanin, usa 'ain kana mi ñukatin 'è karamina caballo rabénu 'arutibëtan sënën Israel me ënu me chukúma 'è 'inán-tima 'ain; an mi ñu mëëxunti uni ënën ka amiribishi ñuina 'áimai këñutanun bëtsi dioskama, xaroxuntëkënkima Dios ashi ñuina xaroxunti 'ikën. ¹⁸Usa 'aínbi kana Dios achúshi ñu 'atima 'ën 'akë ashia 'è mëníoxunun ñukatin: 'ën nëtënxuan 'ën 'apun anuxun bëtsi díos Rimón kakë rabikë xubunu a rabi kuankin buánkëx abë kuankëbëa 'apu rantinpuruni 'ikébë 'ëxribi rantipurunkin rabikë a ka Diosan 'è mëníoxunti 'ikën. ¹⁹Ësokin kakëxun ka Eliseonën kakëxa:

—Kamina upitax kuankin me chukúma buánti 'ain. Usakian kakëx ka Naamán anuax kuankëxa.

Kuania 'urikikiani kuankëbëtan ka ²⁰Guehazí an Dios kikë bana ñuikë uni, Eliseo ñu mëëxunkë an sinánkëxa:

“'Ën ñu mëëxunkë uni Eliseonën ka Naamán sirio uni an ñu bëxun

'inánkaskëxunbi añu ñubi bisamantanxa. Usa 'ain kana Diosan ismainunbi 'ishtuinshi nuibiani kuanxun, añu karana anua biti 'ai isikuanti 'ain."

²¹ Kixun sinánbiani ka Guehazí Naamán kuankëbë a kaxú kuan-këxa; kuania kaxú bësukin iskinbi mërai ka, caballonën nirinkë anuax 'ibúkin ñukákëxa:

—¿Uisa ñu 'atima kara inuax?
²²—Uisa ñubi ka 'ikëma 'ikë—kixun ka Guehazínën kakëxa—. 'Aínbi ka 'ën a ñu mëëxunkë uni an ësokin mi kanun 'ë xuaxa, an Dios kikë bana ñuixunkë uni bëna rabé ka bër'ibi Efraín menu 'ikë bashi anuax uax bëbaxa, kixun mi kanun ka 'ë xuaxa, usa 'ain mi tres mil kuríki manë uxua 'akë 'imainun rabé ñusuti chupa a rabé 'inánun buánminun ka kiaxa.

²³ Kixuan kakëxun ka Naamánnën kakëxa:

—Usama ka mi 'inámmainun kamina seis mil kuríki manë uxua 'akë ënë timakima min biti 'ain. Kixun kakin ka Naamánnën ñusuti rabénu 'arukin chupa ió rabé aribi 'aruakëxa, 'arutankëxun ka aín uni rabé an Guehazín buánxuntanun kixun xuakëxa.

²⁴ Xukëbë abë kuanx aín xubunu bëbakin ka Guehazínën kuríki 'imainun chupa a bitankëxun an buánkë uni rabé a xuakëxa, xutankëxun ka aín xubunu kuríki 'imainun chupa a unëakëxa.

²⁵ Usokin 'atankëx ka an ñu mëëxunkë uni Eliseonu kuankëxa kuankë ka ñukákëxa:

—¿Uinuax kaina mix aín Guehazí? —Kixuan ñukákëxun ka 'ëx kana uinubi kuankëma 'ai —kixun Guehazínën kakëxa. ²⁶ Kakëxunbi ka Eliseonën munuma banakin kakëxa:

—Min kamina 'ë paránima 'ën kana Naamán axa mi kuania bitsi aín caballonën nirinkënuax 'ibútia isan, 'ën sinanëinshi kana anu mibë 'ian. Usa 'aínbi ka bërí anun kuríki bianan a pañuti chupa bianan anun ñu 'apákë naë maruanan, anu uvas 'apákë naë bianan oveja, 'imainun vaca aín bënëkama bianan an ñu mëëxunti uni bianan xanuribi an ñu 'axúnti biti nëtëma 'ikën kixun ka kakëxa. ²⁷ Usa 'ain ka an nami chëkimikë 'insin Naamánnu 'ikë ax minuribi 'iruti 'ikë 'ianan ka min rënbunki kamanuribi uínsaranbi nëtétima oi 'iruti 'ikën. Usakian kakëx Eliseobë ënanakiani kuanishi ka Guehazí an nami chëkimikë 'insin aín naminu matsi uxua iskësaira 'itánun 'iruakëxa.

**Eliseonën manë ruë
bakanu pakëti nanékë
unin 'akëma ñu 'akin
bëspúnun 'imia ñuikë bana**

6 ¹ Achúshi nëtën ka an Dios kikë bana ñuikë unikaman Eliseo kakëxa:

—Ka is anu nux mibë 'ikë xubu ax ka chukúmara anu 'itsax 'isama 'ikën. ² Usa 'ain kamina nukama Jordán kakë baka kuëbí anu xubu achúshi 'ati i bitánun nukama xuti 'ain anu 'iti ka 'aíma 'ikë kixun ka

kakankëxa. Kakëxun ka —Asábi ka kamina bitsi kuankanti 'ai —kixun Eliseonën atu kakëxa. ³Kakëxunbi ka atu achúshinën kakëxa —mixribi karamina nubë kuantima 'ai kixun.

Kakëxun ka —Asábi ka kana mitsubë kuanti 'ai —kixun Eliseonën kakëxa.

⁴Kabiani ka Eliseo atubë Jordán kakë baka kuëbí kuankëxa, kuanx anu bëbaxun ka anua i tëakan-këxa. ⁵Tëakëbëbi ka anúan achúshi unin i tëakëxbi manë ruë ax máchiki kianx bakanu pakëakëxa. Usai 'ikëbë ka uni ax kuënkëankëxa:

—¡Kuëenkëni ka Eliseonën kuanun ësai kiakëxa 'ënema ka manë ruë ënëx 'ikën! ¡Bëtsi uni ñukábëtsinkin 'ën bëkë ka manë ruë ax 'ikën! ⁶Kia ka —¿Uinu kara nanéax? —Kixun an Dios kikë bana ñuikë uni Eliseonën kakëxa. Usakin ñukatia ka bëtsin ënu ka nanéaxa kixun tanxuan-këxa. Tanxunkëxua Eliseonën i pëñan achúshi tëatankëxun anua nanékë anubi nikëbë ka manë ruë bakanu nanékë ax bëspúti urua-këxa. ⁷Usai 'ikëbëtan ka Eliseonën ka bit kixun kakëxa. Kakëbëtan ka bëtsin manë ruë bëspúti uruia biakëxa.

**Eliseo 'imainun sirionu 'ikë
suntárukama 'ia ñuikë bana**

⁸Sirionu 'ikë 'apun ka Israel kamabë 'akanankë 'ixun aín suntárunën kushikama timéxun, uinuirá karanuna anu kuanx 'iti

'ati 'ain kixun ñukákëxa. ⁹Usa 'ain ka Eliseonën ësokin Israelnu 'ikë 'apu kamiakëxa, a menu kamina kuankantima 'ain a menu ka sirio suntárukama nitsia usa 'ain. ¹⁰Usa 'ain ka Israelnu 'ikë 'apun aín suntárukama a menu kuantanun an Dios kikë bana ñuikë unin kakësabiokin 'amo xuakëxa, usakin 'akin ka 'itsokin axa atumi nishkë Sirionu 'ikë suntárukaman 'ati 'ikëbi atu iémiakëxa.

¹¹Usa 'ain ka Sirianu 'ikë 'apun atu anuxunbi 'akasmatan-këx 'itsaira nishkin aín suntárunën kushikama kuënxun kakëxa:

—¡Uinu 'ikë mikama achúshinëx kaina an Israelnu 'ikë 'apu bana ñuixuni kuankë 'ai kamina 'ë kati 'ain! ¹²Kixuan kakëxunbi ka atu achúshinën kakëxa: Nukama achúshinëxbi kananuna anu 'ikë 'apu bana ñuixuni kuaniman. 'Aínbi ka an Dios kikë bana ñuikë Eliseo Israel ëmanu 'ikë uni an kuni, kamabi minmi usakin 'akatsi kikë banakama Israel unikaman 'apu a ñuixunia anumi 'uxkë anuaxmi kikë bana abi ka an kuaxun ñuixunkësa 'itánun ñuixunia. ¹³Usakian kakëxun ka aín suntárunën kushikaman Sirionu 'ikë 'apu kakëxa:

—Anu kuanxun kamina uinu kara, Eliseo 'ia isti 'ain 'ën kana suntárukama ñatamiti 'ain.

Usakian kakëx kuanxun isëtsinxun ka Dotán kakë ëmanu ka Eliseo 'ia kixun kakëxa, ¹⁴usakian ñuixunkëxun ka Sirionu 'ikë 'apun axa caballonuax

'akanankë, 'imainun caballonën nirinkë anuax 'akánanti 'unanbu 'imainun menuax 'akanankë suntárúkama 'itsaira xuakëxa xukëx kuanx ka imé Dotán kakë ëmanu bëbaxun atu bëararakëxa.

¹⁵Usakin bëarakë a pëkarakëma 'aínshi ka Eliseonën ñu mëmikë uni niruakëxa, nirui ëman chiki-kinbi ka 'aisamaira suntáru 'imainun caballonuax 'akanankë-kama 'imainun caballonën nirinkë anuax 'akanankë suntárúkaman ëma bëararakë mërakëxa, mërabiani kuanxun ka Eliseo kakëxa:

—'Aisamaira unin ka nu bëarabuiansa, ¿a ñu karanuna bërí nun 'ati 'ain? ¹⁶Kixuan kakëxun ka Eliseonën kakëxa:

—Kamina rakuétima 'ain, axa nubë 'ikë ax ka 'itsaira 'aish atubëa 'ikë abëtan sënénmaira 'ikën. ¹⁷Ësokin katankëxun ka Eliseonën Dios ësokin abë banakin kakëxa: “'Ën kana ësokin mi ñukatin, 'Ën 'Ibu an 'ë ñu mëëxunkë uni kamina bërí min ismiti 'ain.” Kixun kakëxun ka Diosan Eliseo an ñu mëëxunkë uni ismiakëxa, ismi-këxun ain bashikama anua Diosan suntárúkaman tsi rëkirukësa 'ixun bëararakë isakëxa.

¹⁸Usa 'ain ka atu 'anux sirio suntárúkama kuankëbëtan Eliseonën Dios ñukákin kakëxa: 'Ën kana ënë suntárúkama mi bëxuñu 'iminun mi ñukatin. “Usakian Eliseonën ñukákëxun ka Diosan sirianu 'ikë suntárúkama bëxuñu 'inun 'imiakëxa.” ¹⁹Usai 'ia ka Eliseonën atu kakëxa:

—Anunmi ukankë bai ënëx ka a baima 'ikën 'imainun ka anu mi ukankë ënëx a mi 'anuxun barikë ëma ama 'ikën. Usa 'ain kamina 'ën ami barikankë uni anu mitsu buánun 'ë nuibëtsinkanti 'ain. Usakin kabiankin ka Samaria ëmanu atu uankëxa.

²⁰Atu uanx anu bëbakin ka Eliseonën ësokin Dios ñukákëxa: “Bërí kamina ënë unikaman bëru na iskanun bëpëkinun 'imiti 'ain.” Usakin ñukákëbë bëpëkikin iskinbi ka Samaria ëma nëbëtsinshi bëbakë okankëxa. ²¹Usai anu sirionën suntárúkama bëbakë iskin ka Israel unikaman 'apun Eliseo ñukákëxa:

—¿Ënë unikama kamabi rëtënun 'ën suntárúkama 'amiti kara uisa 'iti 'ik? ²²Kiabi ka Eliseonën kakëxa:

—Usama ka kamina rëtëmitima 'ain. Abë 'akanankin ñusmoxun bixun uni itsi 'ai kamina 'axë-tima 'ain. Usakin 'akinma kamina pimianan xëamitankëxun atun 'apunua kuantanun xuti 'ain. ²³Usa 'ain ka achúshi fiesta chaiira 'akin atubëtan pianan xëakankëxa. Usakin 'atankëxua 'apun kamina kuankanti 'ai kixun xukëx ka atun 'apunubi kuankankëxa. Usakin 'akë anuxuinshi ka sirio unikaman Israel menuax atubë 'akanankë ëankëxa.

**Sirianu 'ikë suntárúkaman
Samaria me bikë 'ain anu
Eliseo 'ia ñuikë bana**

²⁴Usai 'ikë basikëbëtan ka, Benhadad Sirianu 'ikë 'apu an aín suntárúkama timëakëxa, timëbiani atubë kuanxun ka Samaria

kakë ëma 'ati sinánxun bëara-rákëxa. ²⁵Usakin 'an ka Samaria ëma xëkuë anun kuainti 'aíma 'inun upíokin xëpukë 'ain numin 'itsaira 'ikankëxa, usa 'ain ka a piti këñúkëbëtan achúshi burro maxxá ochenta kuríki manë 'akë sënën aín kupí 'iakëxa, 'ianan ka ñuma-kuru pui achúshi litro chukúma 'inun bikë ax, mapai achúshi kuríki manë 'akë sënën kupiakëxa.

²⁶Achúshi nètën ka Israelnu 'ikë 'apu anun ëma bëararakin kënëkë manámitan inutia mërakin kuënkëonkin achúshi xanun kakëxa:

—¡'Apu 'ixun kamina min 'ë 'akinti 'ain! ²⁷Kixuan kakëxun ka 'apun kakëxa:

—Diosan mi 'akiniama karana, ¿uisokin 'ën mi 'akinti kaina kuëënin? ¿'Ën karana trigo këñun mi, vino 'inánti 'ain? ²⁸¿Uisai kaina 'ian? Kixuan kakëxun ka xanun kakëxa:

—Ënë xanun ka ësokin 'ë kaxa, min tuá kamina bërí nun piti bëti 'ain, iméishi kananuna 'ënanribi piti 'ain. ²⁹Usakin kakëxun kananuna 'ën tuá, upíokin ronexun nëishokin 'axun pian. Usakin 'onxun kana a pëkarakëbëtan aín tuaribia a piti 'ati bënun kan, 'aínbi ka an aín tuá unëxa. ³⁰Ësokian a xanun kakëxun kuati 'itsaira nishkin ka, 'apun aín chupa tukakëxa. Tukakian anun ëma bëararakin kënëkë manámixun, bëtsi chupa pañuia ka anu 'ikë unin iskankëxa. ³¹Usakin 'ai ka 'apu munuma kuënkëni kaxëxa: “¡Diosan ka Eliseo Safatnën

bakë bëchikë a ënë nètënbi aín maxxá tëbískaiama 'aisamaira okin 'ë tëmëramiti 'ikën!” ³²Usai 'imainun ka Eliseo aín xubunu uni aín tukurikukamabë timéax bukukë 'iakëxa. Anu bukumainun ka 'apun aín uni achúshi xuakëxa. Xukëx kuanxa aín xubunu bëbakëma pain 'ain ka, Eliseonën aín tukurikubukama a kakë 'iakëxa:

—'Apun ka an uni 'akë 'ixunbi 'ë isa 'anun kixun uni xuaxa. Usa 'ain kamina, atúxa bëbakëbëtan xubu xëputi xëpukin 'aimakin kushiokin tuinti 'ain, usa 'ain kana atu kaxú aia nikuatsinia aín 'apu kuati 'ain. ³³Kixun atu kaia sënénkë 'aímabi ka, anua Eliseo 'ikë xubunu bëbakin Eliseo kakëxa:

—Diosanbi ka ësainu nux 'inun nu 'imiaxa, ¿añu karanuna nua 'akinun kixun kainkin nun 'ati 'ain?

7 ¹Kixun kakëxun ka Eliseonën kakëxa:

—Diosan bana kamina kuati 'ain. Ësai ka Dios kiaxa: “Iméishi ënë horanbi ka Samaria ëmanu 'ikë unikaman anun atsínti xëkuë-nuxun mapai achúshi 'imainun rabé litro trigo putuakë achúshi kuríki manë 'akë kupinshi maruti 'ikën, 'imainun ka achúshi kuríki manë 'akë kupinshi quince litro cebada putuakëribi maruti 'ikën.”

²Ësokian kakëxun ka an 'apu ñu mëxunkë unin an Dios kikë bana ñuikë uni Eliseo kakëxa:

—Diosan naíkamë 'ëo xëókinun 'imikëbëbi ka mix kikësoibi 'itima 'ikën.

Usai kiabi ka Eliseonën kakëxa:

—Min bërúnbi kamina usaía 'ia ñu isti 'ain, 'aínbi kamina min a ñukama pitima 'ain.

³Usakian kamainun ka rabé 'imainun rabé uni an nami chëkimikë 'insínñu uni anun ëmanu atsínti xëkuënu 'ikë atuxi kanan-këxa:

—¿Añu karanuna nun bama-tishi kaini tsókin ënuxun 'ati 'ain? ⁴Ëma 'ukëmëu atsínti sinanx atsini kananuna anuax bamati 'ain, anu ka numi chaiira 'ikën; 'imainun ënubi tsótax kananuna bamati 'ain. Usa 'ain kananuna ënuax anua sirio unikama 'ikë anu kuantí 'ain; anuxun 'akaskin 'akëx sapi kananuna anuax bamati 'ain.

⁵Ësai kanankiani ka a xupi-butia béanki kuankëbë anua sirio unibu 'ikë anu rikiankëxa; 'aínbi ka anua atux 'ikë anu, bëbai kuankin 'urama okinbi uibi anua 'aíma okëxa. ⁶Usai 'inuan Diosan 'imikëbëa sirio suntáru-kama anuax 'akánanti 'aisamaira caballonën nirinkëxa banakësari 'ia kuanun 'imianan caballonuax 'akanankë suntáru ukësari 'ia kuanun kuamiakëxa; kuamikëxun ka sirio suntárukaman sinán-këxa. Israelnu 'ikë 'apun isa hitita 'imainun egipcionu 'ikë 'apukama atuisa aín suntárukamabë timéxun 'anun kupíoxa kixun sinánkëxa. ⁷Usakin sinani ka bari xupibuti béanki kuankëbë, atux anu 'itia chupa xubusa okin 'akë a ëbianan aín caballo 'imainun aín burro akamabi anua 'ikankë anubi uisabi okinma atu 'aisa sinani abákin

ëbiankankëxa. ⁸Ëbian ka an nami chëkimikë 'insínñu unikama anua 'ikankë chupa xubusa okin 'akë kamanu atsínbëkin kin anua ëbiankankë piti pianan xëakëxa; usakin 'anan ka manë uxua, kuri 'imainun chupa, akama bibiankin buánxun unëakëxa. Unëbëtsini uxun ka bëtsinuaribi ñukama bibianxun aribi unëakëxa. ⁹Usakin 'ax ka atuxi kánani kikankëxa:

—Nun nu ësokín ñu 'akë ënëx ka upíokin 'akëma 'ikën. Usa 'ain kananuna ënë nëtënbi unékinma atu kai kuantí 'ain, nun kananuna unéxun ësokín ñu 'atima 'ain. Nun nu iméishi kai kuanxun kaínti 'aínbi ka nun isanuna 'atima ñu 'a kixun nu 'uchokanti 'ikën. Usa 'ain kananuna kuantankëxun anua 'apu 'ikë xubunu 'ikë unikama kai kuantí 'ain.

¹⁰Usai kanankiani kuanxun ka an ëma bërúankë uni kuënxun kakëxa:

—Nukamax kananuna anua sirio suntárukama 'ikë anu kuan, 'aínbi ka uíxbi asérabi anu 'aíma 'iaxa; 'imainun ka achúshi unirabi banakëma panákë 'iaxa. Usa 'ain ka caballo kamabëbi burrokamax-ribi tükërékapabuinkë 'ianan anua 'ikankë atun xubu chupa 'akë ax atun 'akësabi 'iaxa.

¹¹Ësokín kakëxun ka an anun ëmanu atsínti xëkuë bërúankë unín 'apun xubunu 'ikë suntárukama bënëkinshi kuëankëxa. ¹²Kuënxun kakëxuan aín suntárunën kakëx nirukin ka 'apun a imébia ain suntárunën kushikama timéxun kakëxa:

—Ĕsokin kana sirio unikama 'ikē ñuixunkin mitsu kain. Nuxnu pitiñuma 'aish tēmērai numin 'ia ka atun 'unánxa, usa 'ain sapi ka atux anu 'ikēkama ēbiani unēti kuanxa, atun sapi ka sinánxa nuxnu ēmanuax chikíkiania nukama 'akimashi bianan anu atsínkin Samaria ēma biti sinanx ninu unēkanxa.

¹³Kiabi ka aín suntárunēn kushi achúshinēn kakēxa:

—'Ĕn kana ēsokin mi kain min kamina suntárukama mapai achúshi caballo bērukē anun kuantankēxuan, uisai kara 'akanania istánun uní xuti 'ain. Xutia 'akēx ka bamananbi 'akēxma usabi utēkēnti 'ikēn, 'aínbi ka atux utankēx anun rabiti nusamaira 'isatanan axa ēnu tikikē Israel unikamasamaira 'isatantima 'ikēn.

¹⁴Usakin kakēxun ka rabé cabaillonēn nikinkē a bitankēxun, 'apun anua sirio suntárukama bukukē a ñachatanun kixun xuakēxa. ¹⁵Usakin kakēx rikiani kuankin ka anua sirio suntárukama abati kuankē anunbi kuantankēx Jordán kakē baka anubi bēbakin nuiakēxa, nuibiani kuankinbi ka anúan kuantankē anua 'aisamaira atun chupa puanan ñuribi sirio unikaman bēnēti abákin pubiankē isakēxa. Usai isiani anu kuantēkēnxun ka an istia xukē suntárukaman 'apu atun isiankē ñukama ñuixuankēxa.

¹⁶Usakian ñuixunkēx bēnētishi rikianxun ka Samarianu 'ikē unikaman anuaxa sirio unikama abákē atun 'ikēkama 'atimokēxa.

Usakin 'akē 'ain ka Dios kikē-sabiokin trigo putuakē mapai achúshi 'imainun rabé litro a manē kuríki achúshi kupí bianan; cebada putuakē quince litro aribi, manē kuríki 'akē a achúshi kupíshi maruakēxa. ¹⁷Usokēbētan ka 'apun an a ñu mēēxunkē uni an isa anun ēmanu atsínti xēkuē bērúanun kixun ēankēxa, 'aínbi ka 'aisamaira 'ixuan unikaman xēkuēnuxun anu 'irukin chákakankēx ñuakēxa, usakin ka an Dios kikē bana ñuikē unían 'apu a isi kuankē 'ikē kakē-sabiokin a bana sēnēnmikin 'akēxa. ¹⁸Usai ka an Dios kikē bana ñuikē unia 'apu, kakēsabi oi Samaria anun atsínti xēkuēnuxun unin mapai achúshi 'imainun rabé trigo putuakē maruanan cebada quince litro manē 'akē kuríki achúshi kupín ishi maruti 'ikē kikēsabiokin 'akēxa. ¹⁹Usa 'ain ka an 'apu ñu mēēxunkē uni an Dios kikē bana ñuikē uni Diosan naí kamē 'ēo xēókimikēbēbi isa usai 'itima 'ikē kixun kamainua. Eliseonēnribi min bērúnbi kamina usai 'ia 'isnuxun 'ain, 'aínbi kamina a ñukama pinxuma 'ai kixuan kakēsabi oi ka usai 'iakēxa. ²⁰Usai ka aserabi, unían 'aisamaira 'ixun chakakēx anun ēmanu atsínti xēkuēnu rakati a uni ñuakēxa.

**Eliseo ashikin usaia
ñukama 'iti ñuitankēx
ñua ñuikē bana**

13 ¹⁴Eliseo axa 'insínkē 'aish ñūtisa rakatan ka, Joás Israel unikaman 'apu ax a isi anu

kuankëxa, kuanxun ka 'ikúkin bitsi inkin kakëxa:

—¡'Ën papa 'ibusá 'ikë kana mi nuibakin kain, mix kamina Israel suntárukamasamaira kushiira 'iakën 'ia 'aíshbi kamina ësaira rakatan!

¹⁵Kakëxun ka Eliseonën kakëxa:

—Kanti achúshi këñun kamina pia itsi biti 'ain. Kakëxun ka 'apun kanti achúshi bianan piaribi biakëxa. ¹⁶Bitsia ka Eliseonën kakëxa:

—Anun bëëkakin pia ninun kamina min kanti kanuti 'ain kakëxa. Kakëxuan 'apun kanti bëëkamainun ka Eliseonën, aín mëkënribi anua 'apun kanti bëëkakin tuinkë anubi aín mëkën nankin, ¹⁷kakëxa:

—Anun buánxun isti xëputi chukúma amiaxa bari urukë amia 'ikë a kamina xëókati 'ain. Kixun kakëxun xëókaia ka 'apu Eliseonën kakëxa:

—Bërí kamina, ¡Kanti bëkakin pia niti 'ain! Kakëxun ka 'apun pia kanti niakëxa. Nikëbë ka Eliseo munuma kuënkëni kiakëxa:

—¡Min pia ënëmi katamëti kamina Diosan 'imikëx iéti 'ain! ¡Pia ënën ka Israelkaman Siria unikama kupitanuma 'ati 'ikën! ¡Min kamina sirio unikama Afec, kakë ëmanuxun kupitanuma këñukin 'ati 'ain! ¹⁸Usai pain kitankëxun ka Eliseonën 'apu kakëxa:

—Pia raíri a kamina biti 'ain. Kakëxua pia bitsia ka 'apu Eliseonën kakëxa:

—Bërí kamina pia mi bikë anun me rishkiti 'ain. Kakëxun rabé 'imainun achúshi okin me rishki ka 'apu anu nirakëakëxa. ¹⁹Usakin 'aia anubi nirakëtia ka an Dios kikë bana ñuikë unin nishkin 'apu kakëxa:

—Mapai achúshi okin 'anan achúshi okin me rishkixun kamina min sirio unikama kamabi këñukin 'atsían; 'aínbi kamina rabé 'imainun achúshi okinshi min atu 'anuxun 'ain.

²⁰Ñukëa Eliseo maínkan 'ain ka baritsi baritsi inúkëbë, an ñu mëkamakë moabita unikama Israel me kamanu atsíankëxa, ²¹nëtë itsin ka uiti Israel unikamax kara achúshi uni ñukë maínti buani kuankëxa, 'aínbi ka an aín 'ibu 'atankëxun ñu mëkamakë unikama rikuatsinia isi atumi rakuéti abákin anu Eliseo ñukë maían kini anu uni ñukë a nipa-biani abákankëxa. Usakin 'akëx ka uni ñukë ax anu Eliseo ñukë maían aín xo kamami tikishi uina-këti baiski nitsi niruakëxa.

Asirionu 'ikë 'apun Samaria ëma 'ibuokin bia ñuikë bana

18 ⁹Ezequías ax ka mapai achúshi 'imainun rabé bari 'apu 'iakëxa, Oseas kakë Elánën bakë bëchikë ax ka Israel unikaman 'apu 'iakëxa, anuan rabé 'imainun rabéribi baritia 'irukë anun ka Asiriano 'ikë 'apu Salmanasar kakë ax aín suntáru-kamabë Samaria ëmanu bëbakëxa, bëbakin ka atun ëma bëararaxun

atu 'ibúakëxa, ¹⁰usokin 'atankëxun ka rabé 'imainun achúshi baritia 'ikëbëtan Asirio suntárukaman Israel unikama ñatankëxa. Anu ka mapai achúshi 'imainun achúshi baritia Ezequías ax Judá menu 'apu 'iakëxa, 'imainun ka Oseas axribi mapai achúshi 'imainun rabé 'imainun rabé baritariibi Israel menu 'apu 'iakëxa, Asirio unikaman Samaria 'ibuakë 'ain. ¹¹Usakin 'axun ka 'apu Salmanasar an israel unikama Asiriano buánxun Habor, menua 'ikë Gozán kakë baka kuëbía 'ikë Halah kakë ëma anu raíri xuanan, aín patsankamaribi medos kakë ñakáitsi unikama bukukë atun ëmanu xuakëxa. ¹²Ënë ñukama ka Israel unikama inúakëxa atúnbi ka Diosan bana kikësoi 'isamatankankëxa, usai 'ikin ka a tanti bana 'atima okankëxa aín uni Moisés usakin atu 'unánminun kixun Diosan ká banakama abi kuaisama tankë kupín.

**Senaquerib kakë 'apu Judá
menu atsián ñuikë bana**

(2 Cr 32.1-19; Is 36.1-22)

¹³Anuan Ezequías catorce baritia 'apu 'ikë anun ka Senaquerib Asiriakaman 'apun aín suntárukamabëtan, Judá menu 'ikë ëmakama upíokin aín kënë 'akë ëmakama a anu atsiínkin bikanëxa. ¹⁴Usa 'ain ka Ezequías Judá menu 'ikë 'apun an ësokin Asiriano 'ikë 'apu Laquis kakë ëmanua 'ikë a kamiakëxa: “Ën kana 'aisama okin ñu 'an. Usa

'ain kamina 'ën menuax uiti kaina 'ë ñukáti atibi mi kupíonun anuax chikiti 'ain.” Ësakin kami-këxun ka Asiriano 'ikë 'apun Ezequías Judánu 'ikë 'apu ati 'itsa kupíonun kamiakëxa, nueve mil novecientos kilo manë uxua 'imainun novecientos noventa kilo kuri aribia 'inánun kixun kamiakëxa. ¹⁵Ësokin kamikëxun ka Ezequíasnën anuxun Dios rabiti xubunu 'ikë kuríki kamabi bianan 'apun xubunua 'ikë ñukama bixun buámiakëxa. ¹⁶A nëtënbi ka Ezequíasnën anuxun Dios rabiti xubu xëkuë kamanua ami aín xëkuë 'ati i nitsínkë ami takáshkakin 'amia kuri akamabi bixun Asiriano 'ikë 'apu Senaquerib a buámiakëxa.

¹⁷Usokin 'akëxunbi ka Asiriano 'ikë 'apu Senaqueribnën, an 'apu Ezequías rabé 'imainun achúshi aín suntárunën kushikama abëa nuibanairakë akama këñun suntáru 'akánanti 'unáirabu akama Laquisnua Jerusalén 'atanun kixun xuakëxa. Xukëx kuanx ka Jerusalénnu bëbax anun uni nikë bai rapasua 'ikë baka anuxun chupa chukakëx uxuira 'ikë kakin anëké anu bëbakankëxa. ¹⁸Anu bukuxun ka anuxun 'apu anuisa kuanun kixun kamiakëxa, 'aínbi ka ax kuankinma 'apun Eliaquim Hilquías aín bakë bëchikë an 'apun xubunuxun ñu bërúankë, a 'imainun Sebná an kirika kuënëokë a 'imainun an kirika 'apu kikëbëtan kuënëokë Joah Asafnën bakë bëchikë akama

atuinsa isi kuantanun kixun xua-këxa.

¹⁹Xukëx kuanx anu bëbaia ka Asirio suntárunën kushi achúshitan atu kakëxa:

—Ësokin kamina Ezequías kati 'ain, 'apu kushiira, Asirianu 'ikë ax ka ësai kiaxa: ¿Añumira kata-mëxun kaina 'ëx kana uisaibi 'ima kixun sinanin? ²⁰¿Min kaina upiti banakë ax isa 'akánanti 'unairakë usaribi 'ikë kixun sinanin? ¿Uimi kaina 'ën kakëxunbi 'aisama tankë 'aish katamëti 'ain? ²¹Ën kana 'unanin Egiptonu 'ikë unikamami kamina mitsux katamëisa tanin. 'Aínbi ka usama 'ikën atux ka uníxa tutishan xo tsënkakin bitsibi ami mënaxkikë usaribi 'ikën. Usa ka 'apu faraón Egipto menu 'ikë ax ami uni katamëisama 'ikën. ²²Mitsun kamina 'ë kati 'ain: nukaman kananuna Nukën 'Ibu Dios ishi rabin kixun, ¿uisa kupí kara Ezequíasnën anuxun mi bërámabi mitsun Dios rabiakama a rurupatanjëxun, Judánu 'ikë unikama 'imainun Jerusalénnu 'ikë unikama atun Jerusalén nuxuinshia rabinun kixun kain? ²³Usa 'ain kamina 'ën 'apu Asirianu 'ikë abëtan usakinmi ñu 'ati sinánti 'ain: 'ën kana mi dos mil caballo 'inánti 'ain, mínmi an nikinti uni mërakë 'ain. ²⁴Mix kamina an ñuumara 'ikëbi abámikin asirionu 'ikë suntárunën kushikama abámikin 'aisama 'ain, Egiptonu 'ikë unikama amimi mitsux katamëkë anuax 'akánanti akama 'inánan caballokama

'inánkëxunbi. ²⁵Nux kananuna ënë ëma 'ai uan, usa 'ain kamina mitsun Diosan ka atu 'akinia kixun sinántima 'ain. ¡An ka nukaman masókin atu 'anun xuaxa kixun kamina Ezequías kati 'ain!

²⁶Usakian kakëxun ka Eliaquim, Sebná 'imainun Joah akaman asirionu 'ikë suntárunën kushikama kakëxa:

—Nu kamina arameo banan kati 'ain, nun kananuna atun bana kuati usa 'ain. Nu kamina hebreo banan katima 'ain, axa anun ëma kënëara tanain 'ikë unikaman ka kamaxunbi kuatia. ²⁷Ësai kiabi ka Asirionu ikë suntárunën kushi achúshinën kakëxa mitsun 'apu ësokin kanun ka Asirianu 'ikë nun 'apun nu xuaxa; axa anun ëma kënëara anu 'ikë unikama anribi ka mitsun 'akësaribi okin atun puibi pianan atun insúnbi xëanuxun 'aia.

²⁸Ësokin katankëx ka suntárunën kushi niruax hebreo banan munuma kuënkëni kiakëxa:

—Kamina kuakanti, 'ain ësai ka kushiira 'apu Asirianu 'ikë Senaquerib ax kiaxa: ²⁹Ezequíasnën mitsu paránun kamina 'amitima 'ain; an ka 'ën suntárukamabëtan 'aia mitsu 'akinkasmati 'ikën! ³⁰A mi katamëtia ka Diosan nu 'akinti 'ikë kixun Ezequíasnën mitsu kati 'ikën: Asérabi ka Diosan nukama ëñëmikin 'akinti 'ikë kixun kagikan; ënë ëma ka Diosan Asirianu 'ikë 'apun aín suntárukamabëtan 'atima 'ikë kixun, ³¹kakëxunbi

kamina aín bana kuakantima 'ain. Asirianu 'ikë 'apun ka ësokin mitsu kanun 'è xuaxa abë nuibanani mënionantankëx atubë 'ikin ismina, aín uvas 'apákë 'anan higuera akama pianan atun xëatia me naëxun 'amikë 'umpax aribi xëakanti 'ai ka kiaxa. ³²Usai 'ia kana achúshi me upíira mitsun mesaribi anua trigo pán 'ati a 'imainua uvas aín baka xëati, 'ianan anua olivos bimi aín xëni biti 'imainun, buna rëpa 'aisamaira 'ikë 'ën nëtë anu mitsu uanti 'ain. Usa 'ain kamina anuax bamaima mitsux upitax tsókanti 'ain. Usa 'ain kamina Ezequíasnën mitsu paránkin Diosan ka nu 'akinti 'ikë kixun kakëxunbi aín bana kuakantima 'ain. ³³¿Bëtsi ëmanuxun unin rabikankë dioskama an kara Asirianu 'ikë 'apun aín suntáru 'amia mitsu 'akinti 'ik? ³⁴¿Uinu kara Hamat ëmanua tsóa unikaman dios a 'imainun Arpad ëmanua 'ikë unikaman dios 'ik? ¿Uinu kara Sefarvaim, ëmanu 'imainun, Henánu 'ianan Ivá kakë ëmanu 'ikë dios axribi 'ik? ¿A dioskaman kara Asirianu 'ikë suntárukaman 'aia Samarianu tsókë unikama 'akinti 'ik? ³⁵¿Uinu 'ikë mekamanu 'ikë diosan kara 'apu Senaqueribnën aín suntárukamabëtan 'aia 'akinti 'ik? Mitsun kamina sinántima 'ain Diosan ka Jerusalén ëmanu tsotia mitsu 'akinti 'ikë kixun.

³⁶Èsokian kakëx ka anun ëma kënëarakënu 'ikë unikamax uisa bana banakama 'ikën, 'apu

Ezequíasnën banaiabi atu uisakinbi kaxuma 'anun kixun kakë 'aish. ³⁷Usa 'ain ka Eliaquim an 'apun xubunuxun ñu bërúankë a 'imainun Sebná an kirika kuënëokë a 'ianan, an 'apu kikëbëtan kirika kuënëokë Joah akaman 'atimokin sinani nishkin, atun chupa tucabiani 'apu Ezequías isanan usakian Asirionuax ukë suntárunën kushikaman kakë akama ñuixuni kuanxëxa.

**Diosan Judánu 'ikë
unikama Senaqueribnën
suntárukaman 'aisataniabi
'amiama ñuikë bana**

(2 Cr 32.20-23; Is 37.1-38)

19 ¹Usakian kakëxun kuabianxun atun ñuixunkëxun kuakin ka 'apu Ezequíasnën ain chupa tukai nishkin bëtsi chupa xëni pañuakëxa, usakin pañubiani ka anuxun Dios rabiti xubunu kuanxëxa.

²Kuanx Diosbë banatankëxun ka Eliaquim an 'apun xubunu 'ikë ñukama bërúankë a 'imainun an kirika kuënëokë Sebná akëñun, kamabi sacerdotekama 'imainun uni 'ain tukurikubukama aturibi 'itsaira paëkin bëtsi chupa pañubiana, an Dios kikë bana ñuikë Isaías Amósnën bakë bëchikë abë banatanun kixun xuakëxa, ³xukin ka ësai ka 'apu kiaxa katánun kixun kakëxa: Bëri kananuna tëmëramikë 'iti 'ain, usa 'aish kananuna bakënuaxa aín nëtë 'ikëbë xanu paëtani bënëtibí aín nami bamax kushima 'aish

'ikasmakësa usaribi 'iti 'ain. ⁴Ën sinánkëxun sapika min Diosan aín 'apúan xukëx Asirianu 'ikë suntárunën kushikama 'atimai banai kikë atun banakama kuakë 'iti 'ikën atux ka Israel unikaman Dios ñui 'atimati banaxa usa 'ain sapi ka a kuaxun Diosanbi a ñuia kikë akama 'aisama okin tëmëramiti 'ikën. Usa 'ain kamina axa bërúkë nukama achúshi okin Dios ñukáxunti 'ain.

⁵Ësakin kaxúan xukëx ka suntárunën kushikama an bana ñuikë Isaías isi kuankëxa, ⁶kuanxun ka 'apu Ezequíasnën usakin katánun kixun kakë banakama ñuikin kakëxa, kakëxun kuatankëxun ka an bana ñuikë Isaíasnëribi atun 'apua ësokin katánun kakëxa: Nukën 'Ibu Dios ka ësai kiaxa: Asirianu 'ikë 'apun suntárunën kushikamaxa 'ë ñui 'atimai banakë a mi kamami rakuékantima 'ain. ⁷Ka kuat, 'ën kana a kuabiania bënëtishi ratúkiani aín menubi kuantëkëntanua bana 'aisama ñuixunun uni achúshi 'imiti 'ain usokin 'akëx kuanx ka 'ën 'amikëxun unin 'akëx këñuti 'ikë, kixun ka Diosan Isaías kakëxa.

⁸Usaia anu atux 'imainun ka Asirianu 'ikë 'apu Senaquerib ax aín suntárukamabëbi Laquis ëmanuax rikiankë 'iakëxa. Usai anu kuankëbë ka Jerusalénnuax suntárunën kushikama atúxribi anu kuankëxa, kuakinbi ka Libná kakë ëmanua 'ikë unikama axa 'anux ami 'ikuainkë mërakëxa. ⁹Anuxun ka Asirianu 'ikë 'apun

Tirhaca kakë uni Etíopia menu 'ikë unikama 'apu kaisa mitsubë 'akananun aín suntárukamabë Judánu 'ikë suntárukama 'akinux aia kixun ñuikania kuakëxa.

Usa 'ain ka amiribishi Asirianu 'ikë an aín suntárunën kushikama Ezequías Judá menua istëkëntanun kixun xuakëxa, ¹⁰xukin ka achúshi kirika ësokin 'atankëxun buámiakëxa: Min Dios ami mitsux katamëkë an ka 'ën suntárukaman 'axuma 'anun anu mitsux tsókë Jerusalén ëma a bërúanti 'ikën; usa 'aínbi kamina mia paránkëxunbi usa ka kixun aín bana sinántima 'ain. ¹¹Minbi kamina kuan uisakin kara Asirianu 'ikë 'apun aín suntárukama bëtsi unikama 'amiaxa kixun. ¿Usa 'ain kaina mix uisax iéti 'ain? ¹²¿Bëtsi dioskama kara 'ën chaitiokëkama raíri ëma masókin 'aia Gozán, Harán, Résef 'imainun Bet-edén menua 'ikë ëma Telasar anua bukukë unikama iémiakëx? ¹³¿Uinu kara Hamat, Arpad, Serfavaim, Hená 'imainun Ivá a ëmakamanua 'ikë 'apukama ax 'ik?

¹⁴Usakin xukëx kuanxua Senaqueribnën suntárunën kushikaman Jerusalénnu bëbakin 'inánkëxun ka Ezequíasnën kirika kuënëokë a biakëxa, bitsi ka a isi anuax banakëxa.

'Abiankin ka anuxun Dios rabiti xubunu kuanxun anu pëokakin nankëxa, ¹⁵nantakëxun ka Dios abë banakin ësakin kakëxa: Israel unibunën Dios mix kamina min ángelkama a manami 'ain, usa

'aishi kamina mix kamabi menu 'ikë 'apukaman Dios 'ain, min kamina naíkamë 'ëökëñun me uniokën. ¹⁶'Ën mi ñukákëxun kamina upíokin kuati 'ain. Min kamina ësaia ñu 'ia isin nun 'Ibu Dios. Senaqueribnën ka 'atima banakama mi ñuikin kuënëoxun 'ë kirika bëmiaxa, mix Dios 'aish këñutima oi unia 'aínbi ka.

¹⁷Dios asérabi ka, Asirianu 'ikë 'apukaman ka ëmakama 'anan atun meribi 'aisama oxa, ¹⁸'anan ka atún dioskamaribi xarátanu nënkin 'aisama oxa, akamax ka asérabi Diosma 'iaxa, usa 'aish ka i 'akë 'ianan maxábia unin 'akë 'iaxa. Usa 'ikë ka Asiriokaman masókin këñúaxa. ¹⁹Usa 'ain kamina mix nun Dios 'ixun bërí an 'aisatankë unikaman 'aisataniabi nu bërúanti 'ain, usakinmi nu 'akinia ka kamabi menu 'ikë unikaman mix kamina asérabi Dios ira a 'ai kixun 'unánti 'ikën.

²⁰Usa 'ain ka Isaíasnën ësokian Ezequías katánun kixun kamia-këxa: Ësai ka Nun 'Ibu Dios Israel unibunën Dios ax kiaxa: 'Ën kana Asirianu 'ikë 'apu Senaquerib a ñuikian 'ë kakë banakama kuan. ²¹Ënë banakama ka Dios Asirianu 'ikë 'apu ñui kiaxa:

Jerusalénnu 'ikë unikama ax ka xanu xuntaku 'ikëesai mimi kuaia Senaquerib.

Jerusalénnu tsóké unikama ax ka mixmi kuainkëbë aín maxká shaíkai mimi kuaia.

²²¿Ui kaina min 'atimakin ñuikin 'ichan?

¿Uimi 'atimai banai kianan karamina mix ismina usaira 'ai kiax manámia isi kian?

¿Uimima Israel unikaman Dios upíra a ñui ka usai kiaxa!

²³Min unikamax ka kuanx Dios 'ichakin ñui ësai kia. "Ëx anuax 'akánanti caballonën nirinkékama nun tupuntisamaira anun kuani kana aín bashi mapéракëan, 'ianan kana Líbano anu 'ikë aín bashi nun mapéракëtisamaira abi mapéракëan.

Anuxun kana atun kunxan chaxkéirabu a tëapanan pino kakë i upírabu aribi 'akën. 'Ai kana aín bashi rëbu aín manainra anu nukuanan, anua ñu 'apákësa kian 'aish ni rakákë anubi nukuakën.

²⁴'Unánkëma menu kana me naëxun anua 'umpax xëakën, 'imainun kana 'ën taë napatan akësokin Egiptonu 'ikë bakakama éskati 'ai kiax ka kiakëxa.

²⁵¿'Aínbi kaina Dios 'ixun kana kamabi ñu ësokian 'imi kixun 'unánma 'ain? Bëramabi kana nëtë ió 'ain 'ën usaía 'iti ñukama mëniokën.

Usa 'ain kamina min bërí ëma upíokin kënekë abi tankinma rurupakin 'ati 'ain;

- usakinmi rurupakin 'akëx
ka tsamaintsi tsamaintsi
'itánun aín tukibukë ax
rurukubuti bukubuaxa.
- 26 Usokin 'akëbë ka anu
'ikë unikama rakuéti
kushiñumasa 'aish 'itsaira
rakuëaxa,
usai 'ika xubi naënuax
iskësa 'ianan pasto paxa
iskësaira 'iaxa, 'ianan ka
xubu manan xubi koiabi
amiaxa bari urukë amixun
bëkakian suñun 'akëx
chushikë usaribi 'iaxa.
- 27 'Ën kana 'unanin uinuax
kaina aín,
uinu kaina kuanin akamabi;
'imainun kana 'unanin
kamabi min 'akë ñukama,
'unánan kana mix kamina
'ëmi 'aisamairai nishan
kixun 'unan.
- 28 'Ianan kana 'ën 'unan
mix nishkimi min
kuënkësokin ñu 'aia,
usa 'ain kana caballo
'akësabiokin achúshi ñu
mi rëñumianan,
caballo anun nitsinanan
anun buinati aín kuëbínu
'akësaribi okin min
kuëbínu nanti 'ain.
Usa 'ain ka Jerusalénuax
ukë bai anunbi
kuantëkëntanun mi xuti
'ikë ka Dios kiaxa.”
- 29 'Ësokia kakëxun ka Isaíasnën
Ezequías kakëxa:
Ënëx ka axa kikësoibia 'iti a
'ikën:
- Ënë bari 'imainun bëtsi bari
'irukë anun kamina axi
kotankëxua tuákë bimi a
mitsun piti 'ain,
'aínbi kamina baritsi
'irutëkënkë anun,
'apátankëxun tuaia pain
mitsun uvas këñun bëtsi
ñukamaribi piti 'ain.
- 30 Axa ñukëma 'aish Judá
menu utëkënkë akamax
ka:
'apákëxa ñu tapuni
'ikësaribiti bakë bëchipati
kaikamë 'ëoti 'ikën.
- 31 Usa 'ain ka Jerusalénu
'itsama unishi bërúmainun
aín bashi Sión kakë anuribi
axa ñukëmakama axribi
anu tsóti 'ikën.
Ësokin kana 'ën atu
nuibakin Dios kamabi
kushiñuira 'ixun 'ëx
kiásabiokin 'ati 'ain.
- 32 'Ësokinribi ka Isaíasnën
Ezequías Asirianu 'ikë
'apu a ñuia usai Dios kikë
bana kakëxa: Jerusalénu
ka atux atsintima
'ikën, 'ianan ka atun
pia achúshirabi atumi
nianan, aín manë parókë
ami katamëxunbi 'atima
'ikën, 'anan ka anúan
atun ëma kënekë a rapasu
buinarakin 'akë anunbi
'irukiani kuanxun atu 'ati
ñubi 'atima 'ikën.
- 33 Anun uaxa Jerusalén menu
bëbakë bai, anunbi ka
aín menubi kuantëkënti

'ikën; ënë ëmanu ka uisaxi
atsintima 'ikën. 'Ëx kana
Dios 'aish ësaï kin.

³⁴ 'Ën kana a ëma bërúankin
iémiti 'ain, 'ën uni David
an ka 'ën kakësabiokin
'akëxa, 'imainun kana 'ëxi
usokin 'akinkatsi kiakën.

³⁵ Usakian kakë a imébi ka anu
kuanxun Diosan ángelnën, ciento
ochenta 'imainun cinco mil uni
asirio unibunën suntáru anua
'ikankën anuabi maë rakátanun
këñuakëxa, usokin 'oonkëka iskan-
këxa. ³⁶ Usakian an ka Asiriano
'ikë 'apu Senaquerib ax aín
suntárukama uani Nínive kakë aín
ëmanubi kuantëkëankëxa.

³⁷ Achúshi nëtën ka 'itsa baritia
inúkëbëtan Senaqueribnën
anuxua aín dios Nisroc kakë a
rabití xubunu atsínxun rabi-
këxa, rabikëbëbi anu atsínkin ka
aín bakë bëchikë rabé Adramélec
'imainun Sarézer a rabëxun aín
papa 'akëxa, 'abiani ka Ararat
kakë menu abákëxa. Usakin
'abiania abán ka aín bakë bëchikë
itsi Esarhadón kakë ax aín papa
'iásaribiti 'apu 'iakëxa.

**Josías Judá menu 'apu 'iá
ñuikë bana**

(2 Cr 34.1-2)

22 ¹ Josías kakë tuá Amón
kakë 'apu aín bakë
bëchikë ax ka Judá menu 'ita-
bakin ocho baritiañura 'ixun pëua
'aish, Jerusalénnu treinta 'imainun
achúshi baritia 'apu 'iakëxa. Aín
tita Jedidá ax ka Adaías kakë uni

aín 'ini bëchikë 'iakëxa, ax ka
Boscat kakë ëma anu tsókë uni
'iakëxa. ² Usa 'ain ka Josíasnën
'akë ñukama Diosan upí isakëxa,
an ka aín chaitiokë Davidtan
'asaribiokin bëtsiokin sinánkinma
upíokin ñu 'akëxa.

**Diosan bana kuënëo kirika
nankë mërä ñuikë bana**

(2 Cr 34.8-33)

³ Dieciocho baritia 'apu 'ikin
ka Josíasnën anuxun Dios rabiti
xubunu an kirika kuënëokë Safán,
Asalíasnën bëchikë Mesulam
aín xuta a xunuxunpain. Ësokin
kakëxa:

⁴—Anu kuanxun kamina abë
banakin Hilquías sacerdote-
kaman kushi a kai kuantí 'ain,
anuxun Dios rabiti xubu xëkuë
an bërúankë unikaman, unin
bëia bikë kuríki akama timë-
xuan, ⁵ anuxun Dios rabiti xubu
bërúanxun mëníotëkënun 'amikë
unikama akamina anúan an
ñu mëkë unikama kupíonun
kuríki a 'inánti 'ain, ⁶ ax ka
anun carpintero 'imainun an ñu
mëia 'amikë a 'ianan, an xubu
'ati 'unánkë uni 'imainun anun
i maruanan maxá anuxun Dios
rabiti xubu 'ati mëníokin tëapakë
akama kupíonun inánkë 'ikën.
⁷ 'Inántankëxun kamina uisa kara
kuríki oxa kixun mi ñuixunun
kixun katima 'ain, atun ka 'ami-
këxun upíokin ñu 'aia, kixun ka
'apu Josíasnën Safán kakëxa.

⁸ Kakëxun ka Safánën anu
kuanxun 'apu Josíasnën kakë

ñuixunkin Hilquías sacerdotekaman kushi an kirika kuënëokë a kakëxa, kakëxun ka Hilquíasnën Dios kikë a tanti banakama anu kuënëo kirika a isa anuxun Dios rabiti xubunua nan 'ikë mëraxua; 'inánkëxun ka Safánën kirika isakëxa.

⁹Usokin 'abiani kuanxun ka Safánën 'apu Josías, a ñuikin ësokin kakëxa:

—Min unikaman ka anuxun Dios rabiti xubunua timëkin bikë manë uxua a anuxun Dios rabiti mënionun 'amikë unikama 'inánxa kixun kakëxa.

¹⁰Kanan ka Safánën Hilquías mëraxun kirika achúshi 'inánkëxa, 'inánkëxun buánxun ka Safánën 'apu Josíasnën kuamainun isi kïakëxa. ¹¹Usakin a kirikanua a tanti banakama kuënëo isi kiti 'aia anua banaia kuati ratuti masá nuituti 'ikin ka 'apun aín chupa tukakëxa, ¹²usakin 'akinshi ka Hilquías, 'imainun Ahicam Safánën bakë bëchikë akëñun Acbor Micaíasnën bakë bëchikë akëñun Safán an kirika kuënëokë a 'imainun 'apun suntárunën kushi Asaías akama timéxun kakëxa:

¹³—Anu kuanxun kamina 'ë ñukáxuanan unikamami 'anan kamabi Judánu 'ikë unikama Dios ñukáxunti 'ain, 'anan kamina kirika kuënëokëa bërí Hilquíasnën mërakë kirika anua kikë banakama ax kara uisai kia ñukati 'ain; Dios sapi ka nukamami 'aisamairai nishia nun chaitiokëkaman ka ënë kirikanu kuënëokë kikësabiokin 'akin táma 'ikën.

¹⁴Usakia kakëx ka 'ain kushibu Hilquías, Ahicam, Acbor, Safán 'imainun Asaías, an bana ñuikë Hulda kakë xanu Salum kakë uni aín xanu abë banai rikiankëxa, Salum ain bakë bëchikë Ticvá, Harhás aín xuta 'iakëxa, ax ka anuxun Dios rabiti xubunu 'ikë chupakama anu nankë a bërúankë 'iakëxa. Hulda ax ka Jerusalén emanuira 'ima a 'uria 'ikë ëma itsinu tsókë 'ikë ka anu kuanxun kakankëxa, ¹⁵kakëxun ka xanuxun atu kakëxa:

—Ësai ka Israel unikaman Dios ax kïaxa: Usa 'ain kamina an 'ëbë bananun mitsu xukë uni ësokin kai kuantu 'ain, ¹⁶'ëx Dios 'aish kana ësai kin: 'Ën kana Jerusalénnu tsókë unikama 'anan ain ëmaribi 'atima oti 'ain, Moisésnën kuënëo banakama kirikanua mërakë anuaxa Judánu 'ikë 'apu banai kia kuakë banai kia kuakë usabi okin kana 'ati 'ain. ¹⁷Atun ka 'ën kakësokin 'akë a ëntankëxun, bëtsi dioskama a rabikin ñu xaroxuanxa, usokin ka 'ë nishimikin a ñukama uisokin 'ati kara kuëënia usabiokin 'axa; usa 'ain kana atumi 'aisamaira oi nishin, usa 'ixun kana ñu 'atima 'aishia bukunun ënkinma atu 'atima oti 'ain. ¹⁸Kanan kamina ësokin Judánu 'ikë 'apu an Diosbë bananun mitsu xukë a kai kuantu 'ain, Israel unikaman Dios ax ka ësairibi kïaxa: Min kamina a bana kuakin aséribi ka ax 'ikë kixun sinan, ¹⁹min kamina masá nuitukin 'ëmi sinani 'ën ënë mekama

kěñunbi anu 'ikě unikama kěñuti sinani, usai 'ikin kamina min chupabi tukai masá nuituti 'en ismainunbi min unikama 'imainun min 'aintsikama 'ianan min chaitiokékama eně bana kumatima 'ucha a sinani 'ian, usaími 'ia kana 'enbi min bana kuan. 'Ēx Dios 'aish kana esai kin. ²⁰Usa 'ain ka bėtsin 'atimokėx ñuia anua ain chaitiokėkama maínkan anubi maínti 'ikėn, usokėxun ka 'en eně ěma aín unikama kěñunbi 'atimokėxa tēmėraia an istima 'ikėn.

Usa 'ain ka 'apúan xukė unikama usakin kakė Diosan bana buani a kai anu rikiantėkėankėxa.

23 ¹Usa 'ain ka 'apu Josías aín suntárunėn kushikaman kamabi uni aín tukurikubu Judá menu 'ikė 'imainun Jerusalėnnu 'ikė akamaxa abė timėti unun kixun kamiakėxa.

²Kamikėx ka kamabi uni Judá menu 'ikė 'imainun Jerusalėnnu tsókė unikama 'ianan sacerdotekama an Dios kikė bana uni ñuixunkė unikama 'imainun kamabi a menu 'ikė unikamabė uni ñuñuira 'ianan uni ñuñuma akamaxbi timėkankėxa, usa 'ain ka 'apu Josías atubė anuxun Dios rabiti xubunu timėkamė 'ėokėxa. Anuxun ka 'apu Josíasnėn munuma banakín a tanti bana kuėnėoxun nan 'ikėa anuxun Dios rabiti xubunua sacerdotekaman kushi Hilquíasnėn mėrakė a isi 'apu kiakėxa. ³Usokin 'atankėx ka 'apu anua xubu nitsínkė itá puntė nirakėti ax irapain Diosan

kuamainun, an a banakama kikė-sabiokin 'akin asėrabi ax kikėsabi oi 'iti bana 'imainun a tanti banakama Moisésnėn kirikanu kuėnėo akama upíira okin 'akatsi kiakėxa. Kia 'apu sėnėnkėbė ka kamabi unikama timėkamė 'ėokė atúxribi usaribi okin a bana 'akatsi kiakėkankėxa.

Josíasnėn amiribishi bana mėnıotėkėan ñuikė bana

(2 Cr 34.3-7)

⁴Usakin 'atankėxun ka 'apu Josíasnėn sacerdotekaman kushi Hilquías a kakėxa, an sacerdote rairi 'imainun an xėpúti bėruankėkama, anuxun Dios rabiti xubunu 'ikė ñukama anuan atun dios rabikė a kamabi chikinun 'amiakėxa, ax ka Baal Aserá 'imainun kamabi 'ispa naínu 'ikė tankin 'akė aba Jerusalėn ěma 'uri chikibianxun anua xėxá Cedrón kakė 'ikė kuainakėkė anuxun xaronun kixun kanun kakėxa, 'abiankin aín chimapukama Betelnu uanun 'amiakėxa. ⁵Usokin 'atankėxun ka 'apu Josíasnėn ax 'iisama 'aia Judánu 'ikė 'apukaman anėa an bėtsi dioskama rabikin chimapu bashi mananxun xaroti anėa sacerdotekama chikiankėxa, ax ka anua aín dios rabi uni timėkė bashinu 'akė xubu ěmakama 'uruma Judá 'imainun Jerusalėn 'ikė anu 'iakėxa, anuxun ka sacerdotekama an Baal bari 'uxė 'ispa axa pėkikėma 'imainun pėkikėkama rabikin ñuina xaroxunkė akama chikiankėxa.

⁶Anan ka Jerusalén ëma 'uri Aserá tankin 'akë Nukën 'Ibu rabiti xubunu 'ikë aribi chikinun 'amia-këxa, chikintankëxun ka Cedrón kakë xëxa anuxun aín chimapuishi 'itanun xarokëxa 'atankëxun ka anu uni ñuina maínkë anu abís-tanun aín chimapu sakakëxa.

⁷Atankëxun ka anuax unikama bëtsibë xanumabi atun dios rabi uax 'ikë, anuxun Nukën 'Ibu rabikë xubu pana itsikama aribi rurupanan anuxuan xanukaman Aserá kakë diosa a rabi ukë unikaman maruti ñuman xëokin 'akë akamaribi masókëxa.

⁸Usokin 'atankëxun ka Judá menu 'ikë ëmakamanu 'ikë sacerdotekama Jerusalénnu unun kamiakëxa, kamikëxa ukë ka mitsumi Gueba 'imainun Beerseba bashikamanu 'ikë xubunuxun ñuina 'axun xarokëkama ax ka upima 'ikë kixun kakëxa, 'imainun ka ñunshin 'atimakama anuxun ñuina xaroxunkë aribi rurupakëxa, ax ka anun Jerusalénnu atsinkë xëkuë mëmiu alcalde 'ixuan Josuénnën aín xubu 'urama 'amikë 'iakëxa. ⁹Aínbi ka Josíasnën sacerdotekama an anua timékankë anuxun ñuina xarokëkama a pan anun chamiti këñuma 'akë Jerusalénnu timéxun pinun kakëxa, kanan ka anuxun Nukën 'Ibu rabiti xubu anuxun uinu 'ikë atu achúshinënbi ñuina xaroxunma 'anun kakëxa.

¹⁰Josíasnënríbi ka aín uni rairi Ben-hinom kakë me sapan anuxun ñuina xarokë aribi masótanun

xuakëxa, anuxuan bëráma 'akë-sokin uínbi aín bakë bëchikë 'imainun 'ini bëchikëkama bërama Israel unikaman dios Moloc kakë a 'axuansa okin 'axuma 'anun masónun ka xuakëxa.

¹¹Josías 'apu 'iisama 'ain Judánu 'apu 'ia atun caballo 'ianan caballonën nirinkë anun bari rabi sënënbi kuani 'ikë akama masókëxa, ax ka anuxun Nukën 'Ibu rabiti xubu rapasu anua Natán-melek an bëruanjë 'ikë kataitsi anu 'iakëxa, usa 'ikë ka caballo 'imainun caballonën nirikë aribi xaronun 'amiakëxa.

¹²'Anan ka 'apu Manasésnën anuxun dioskama rabiti anuxun Nukën 'Ibu rabiti xubu 'ikë me mëniókë anu 'amia, 'imainun bëtsi 'apukaman anuxun Dios rabiti xubu kataitsi anua 'apu Ahaz 'ikë a manami 'amia akama masónun 'amiakëxa; 'amikëxun ka sacerdotekama 'imainun an xëkuë bëruanjë kaman añukama masótankëxun aín rurupakëkama a Cedrón kakë xëxa anu punun 'amiakëxa.

¹³'Amianan ka 'apu Josíasnën an Diosan bana kuakëma unikama anu timéti amiaxa bari urukë Jerusalénnu 'ikë Olivos kakë aín bashi abu bari kuankë anu 'apu Salomónnën Israel kaman 'apu 'ixun Astarté kakë diosa sidonia unikaman 'axuan, 'imainun Quemós kakë dios moabitakaman rabia, 'imainun Milcom, amonitakaman rabia akama masónun 'amiakëxa, ënë ñukama ka Dios asérabí an kuëanma 'ikën.

¹⁴Maxá chabu atun rabikë tuka-panun 'amianan ka i tëakë upíbu akama anua masókë anua uni ñukë xo timëxun buakanun 'amiakëxa.

¹⁵Usokin 'anan ka anuxua Diosan bana kuakëma unikaman ñuina xaroti Betel kakë ëmanua Jeroboam Nabatnën bakë bëchikë an Israel unikama 'uchamikin 'amia, akama Josíasnën masókin tukapakëx kupúkë bërutanun 'amiakëxa, 'atankëxun ka tsinbi Aserá tankin 'akë aribi xarokëxa.

¹⁶Usakin 'akë 'ain ka Josíasnën matá me anua uni ñukë mainkëkama a isakëxa, iskin ka abëa nikë unikama anua uni maínkë anua xokama bëxunun kixun kakëxa, kakëxun bëia ka xokama anuxun ñuina xaroti 'akë anuxun xarokëxa. Usakin ka an Dios kia bana ñuikë uni usai ka 'inuxun 'aia kia sënénkëbëtan 'akëxa. ¹⁷Usokin 'atankëxun ka Josíasnën ñukákëxa: —¿Añu tankin 'akë kara 'uri nitsinkin 'akë 'ën iskë ux 'ik?

Kia ka a ëmanu 'ikë unikama achúshinën kakëxa:

—Ax ka an bana ñuikë uni Judánuax uá a ñukë maían 'ikën, ax ka Betel ënu 'ikë anuxun ñuina xaroti ami mix 'apu 'ixun masókë a ñui kiakëxa.

¹⁸Usa 'ain ka Josíasnën kakëxa: —Usabi kamina ënti 'ain. 'Ën kana uínbi aín xokama mëëti kuëëniman.

Usa 'ain ka an bana ñuikë uni rabé aín xo Samarianuax ukë an bikinma isëshiakëxa.

¹⁹Usa 'ain ka Samarianu kuanxun xubu chukúmakama bëráma 'a 'aish anu bëruakama anuxuan Diosan bana kuakëma unikaman atun rabikë ñu upíbu bukunti Israelnu 'ikë 'apukaman Nukën 'Ibu 'itsaira nishmikin 'amia, a ka Josíasnën Betelnu 'ikë 'asaribiokin masókin këñuakëxa. ²⁰Usokin 'atankëxun ka anuxua an Diosan bana kuakëma unikaman ñuina xarokëkama anu 'ikë, anuxun kamabi sacerdotekama 'anun 'amiakëxa, 'amitankëxun ka anuxunbi uni ñua aín xokama akamanan bukunxun xaromiakëxa. Usokin 'atankëxun ka Jerusalénnu kuantëkëankëxa.

Josíasnën Israel kamabë

Pascua nëtë 'inúa

ñuikë bana

(2 Cr 35.1-19)

²¹Achúshi nëtën ka 'apu Josíasnën kamabi unikama Pascua nëtë inúkin aín 'Ibu Dios rabikin, 'atia Moisésnën kirikanu kuënéosabi okin 'anun kakëxa. ²²Uinsaranbi ka ësaribi okin Pascua nëtë 'inúkin an Israel kama 'akinkë 'apukama nëtën 'ama 'ixumbi ka Israel 'imainun Judá menu 'apukama 'ainribi 'ama 'ixun usakin 'akëxa. ²³Usa 'ain ka Josías dieciocho baritia Jerusalénnu 'apu 'ikë 'ain ka Pascua nëtë inúkin Dios rabikankëxa.

Josías Nukën 'Ibu

kuënkësabi oi tsó bana

²⁴Josíasnën ka ñubé unikama 'imainun an ñutankë unikama,

'ianan aín aintsí kamabëtan rabikë unínbia 'akë ñu a 'ianan bëtsi ñukama 'imainun kamabi ñukama anun atun dioskama rabikë 'ikëa Nukën 'Ibun kuëënkëma ñukama Judá 'imainun Jerusalénnu 'ikë akama këñuakëxa. Usakin ka a tanti bana kirikanu kuëëno 'ikë sacerdote Hilquíasnën anuxun Nukën 'Ibu rabiti xubunua mërakë usakinbi 'ati kupin 'amiakëxa. ²⁵Usa 'ain ka achúshi 'apubi 'aíma 'iakëxa, ax 'isamapain 'aia 'ikë 'imainun ax 'iasaribiti 'apu 'iti 'aíma 'iakëxa, an 'akësokín aín 'Ibuni asérabi kuëëni ami sinani aín kushibëtanbi Moisésnën kuëëno bana kikë-sabiokín 'akë aima 'iakëxa.

²⁶Usa 'aínbi ka Nukën 'Ibu atian ira Judá menu 'ikë Israel unikamami nishakëxa, usai ka Manasésnëan ax kikësabiokín 'akinma a nishmikëx ka usai 'iakëxa. ²⁷Usa 'ain ka Nukën 'Ibu kiakëxa: bërí kana Judánu 'ikë unikama ënti 'ain, Israel unikama 'asaribiokín, usa 'ain kana Jerusalén ëma 'ën kaisa 'imainun anuxun 'ë rabiti xubu anu 'ëx mitsu nëbëtsi 'ia a ënti 'ain.

Josías ñua ñuikë bana

²⁸Kamabi usai Josías 'ia 'imainun usakian ñukama 'a ax ka, crónicas kakë kirika Judánu 'ikë 'apukama 'ikë anu kuëënokë 'ikën. ²⁹A baritiakaman Josías 'apu 'ain ka, Egipto menu 'ikë 'apu faraón Necao kakin anëké ax, ain suntárukamabë Éufrates baka abu kikiani Asiriano 'ikë 'apu 'akini kuankëxa.

Kuankëbë ka 'apu Josías ain suntárukamabë atubë akananux chikiakëxa, 'aínbi ka Meguido kakë ëmanua mërakín Egiptonu 'ikë 'apun 'akëxa. ³⁰Usokín 'akë ka ain suntárunën kushikaman Josías ñukë a caballonën nirinkë anu 'aruxun Meguido kakë ëma anuxun, Jerusalénnu 'ikë ain me anu maínti 'akë anu mainkin uankëxa. Usakin 'an ka a ëmanu 'ikë unikaman Josíasnën bakë bëchikë Joacaz ain papa 'iasaribitia 'apu 'inun xëni ami tutukakín anëakëxa.

Joaquím aín suntárunën kushikama 'imainun unikama këñunbi Babilonianu 'ikë suntárukaman ñatanbiankin buan ñuikë bana

(2 Cr 36.9-10)

24 ⁸Joaquímën ka dieciocho baritiañu 'ixun 'apu 'ikin pëuax rabé 'imainun achúshi 'uxëishi Jerusalénnu 'apu 'iakëxa. Aín titax ka Nehustá kakin anëké 'aish Elnatán Jerusalénnu tsókë uni aín bakë bëchikë 'iakëxa. ⁹'Aínbi ka an 'akë ñukamax Diosan iskëx 'aisama 'iakëxa, aín papa 'asaribiokian 'atima ñu 'akë ax.

¹⁰A nëtëkaman ka Nabucodonosor kakë uni ax Babilonia menu 'apu 'iakëxa, usa 'ixun ka aín suntárukaman Jerusalén 'anuxun bëarabuinnu xuakëxa. ¹¹Usakin xukëx kuanxuan aín suntárukaman 'akëbë ka, atun 'apu Nabucodonosor ax Jerusalénnu bëbakëxa.

¹²Usakin 'akëx ka 'apu Joaquín Judá menua 'ikë ax, aín tita

'imainun aín suntárunën kushikama a 'imainun aín 'apukama abëbi Babilonianu 'ikë 'apu Nabucodonosor an aín menu buánuxun binun atuxi 'inámëakëxa. Èsai ka Nabucodonosor axa ocho baritia aín menu 'apu 'ixuan 'amikëx 'iakëxa.

¹³Usakin 'anan ka 'apu Nabucodonosornën anua 'ikankë anuxun Dios rabiti xubunua 'ikë ñu upíbu a bianan anua 'apu 'ikë aín xubu anuaribi ñu upírabu biakëxa, usakin ka 'anuxun 'aia kiaxa Dios kíasabiokin 'akëxa, 'anan ka kamabi ñu upíbu kuri akama Salomón Israel kaman 'apu an anuxun Dios rabiti xubunu nantia 'amia akamaribi masókin tukapakëxa. ¹⁴Usakin pain 'atankëxun ka kamabi Jerusalén ëmanu tsókë unikama 'imainun, kamabi atun 'apukama 'imainun atun suntáru 'akánanti 'unáinrabu a 'imainun, kamabi ñu unioti unainrabu 'imainun an manë charóxun unioti 'unánkë a kamabia timëkëx ka diez mil uni sënënmikin ñatanankë 'iakëxa. Usakin ka kamabi uni ñu 'unánbuiira a buánan ñuñuira akamaribi buánkin uni ñuñuma kamaishi anubi 'inun ëbiankëxa. ¹⁵Usakin 'anan ka 'apu Nabucodonosornën Joaquín 'imainun aín tita, aín xanukama aín suntárunën kushikama a 'imainun uni ñu 'unánkëirabu a ëmanua 'ikë atuishi buánkëxa. Usokin ka Jerusalén ëmanua bibiankin Babilonia aín me anu buánkëxa. ¹⁶Babilonianu 'ikë 'apu Nabucodonosor an ka

aín suntárukamabëtan, siete mil suntáru Judánu 'ikë axa 'akánanti 'unáinrabu a 'imainun; an bëtsi bëtsi ñu 'ati 'unánkëkama 'ianan manë unioti 'unánkë a unikama mil uankëxa.

¹⁷Usokin 'atankëxun ka Babilonianu 'ikë 'apu an Matanías 'apu anëanan Joaquín aín piaka a chikíankëxa usoxun ka aín anë itsi Sedequías kakin anëkin nankëxa.

Sedequías Judá menu 'apu 'iá ñuikë bana

(2 Cr 36.11-16; Jer 52.1-3)

¹⁸Sedequías an ka veintiún bariitiañu 'ixun 'apu 'ikin pëuakëxa, pëua 'aish ka mapai rabé 'imainun achúshi baritia 'imi Jerusalénnu 'apu 'iakëxa. Aín titax ka Hamutal kakin anëkë 'iakëxa, ax ka bëtsi Jeremías Libná ëmanu tsókë uni aín 'ini bëchikë xanu 'iakëxa. ¹⁹Aínbi ka an 'akë ñukamax Diosan iskëx Joaquínñën 'asaribi okían 'akëx 'aisama 'iakëxa. ²⁰Usokin 'akëbë 'aisamaira atumi nishkin ka Diosan an 'inan me Jerusalén 'imainun Judánua atu chikíankëxa.

25 Usokin 'akë a inúkëbë ka 'apu Sedequías axribi Babilonianu 'ikë 'apubë nishanani 'akanainsa tankëxa.

Babilonianu 'ikë 'apun Jerusalénnu 'ikë unikama atun menu ñatanbiankin uan ñuikë bana

(Jer 39.1-7; 52.3-11)

¹Anua nueve baritia 'apu 'ikë 'aían mapai rabé nètë décimo 'uxë ax

'ikëbë ka Nabucodonosor kakë 'apu ax aín suntárukamabë Jerusalén 'anuxun bëararati kuanuxun isi, anu 'iakëxa. Kuanx atun ëma 'urama a bëtánain basi pain 'ikin anun ëma kënëarakë a buinarakin anun 'irukianxun atu 'ati 'akëxa.

²Usokin ëma bëararakë 'ain ka Sedequías mapai rabé 'imainun achúshi bari anun 'apu 'ikë 'irukëxa. ³Usokin bëararatankëxa Babilonianu 'ikë suntárukamax basipain anu 'ikëbë ka a piti këñuakëxa, usai 'ikëbëa bari rabé 'imainun rabé 'uxë 'irukë anun nueve nëtë 'ikëbë ka anun a piti ñu këñuakëxa usa 'ain ka numi chaira a ëmanu 'iakëxa. ⁴Usa 'ain ka a nëtënbi 'apu Sedequíasnën kamikëxun ain unikaman anun ëma kënëara kënë anun chikiti kini achúshi 'akëxa, anun ka 'apu Sedequías a imé abánëakëxa. Babilonia kama atu 'urama 'aínbi, usai abáti ka amo rabébi kënëkian xëkuëokë anun kuani 'apun xubu 'urama ñu 'apákë a ratanbiani kuankin bai bíbiani Jordán kakë baka me sapan 'ikë amikiani kuankëxa.

⁵Kuaniabi ka Babilonianu 'ikë suntárukaman 'apu Sedequías nuibianxun Jericónu 'ikë me sapan anua nukúkin ñatankin bikankëxa. Bitsia ka kamaxunbi aín suntárukaman abati abískin ëankëxa. ⁶Usokin ñatanbiankin ka Babilonianu 'ikë suntárukaman 'apu Sedequías 'imainun aín bakë bëchikëma Babilonia menu buánkin. 'Apu Riblá ëma, Hamat menua 'ikë anu buánkëxa.

Anuxun ka 'apu Nabucodonosornën Sedequías ka sipuakë 'iti 'ikën kixun bana nankëxa, ⁷usakin 'akin ka an ismainunbi aín bakë bëchikë bëbukama rëtënnun 'amiakëxa. 'Amianan ka Sedequías aín bëru rabé ëchitankëxuan manë risin tékëré kabiankin Babilonianu buánun 'amiakëxa.

Anuxun Dios rabiti xubu néan ñuikë bana

(2 Cr 36.17-21;

Jer 39.8-10; 52.12-30)

⁸Nabucodonosornën ka aín suntárunën kushi comandante Nebuzaradán a Jerusalénnu xua-këxa, xukëx kuanx ka mapai achúshi 'uxë 'irukë anua mapai achúshi 'imainun rabé nëtë 'ikëbë bëbakëxa, a baria Nabucodonosor dieciocho baritia 'apu 'itankëxa anun diecinueve baritia 'apu 'ikë a barin ka usakin 'amiakëxa, ⁹usakin xukëx kuanxun ka anuxun Dios rabiti xubu akëñun anua 'apu tsókë aín xubu a 'anan kamabi uni ñu 'unánkë a ëmanu 'ikë xubukamaribi nëankëxa, ¹⁰usakin 'amainun ka abëa kuankë Babilonianu 'ikë suntárukaman, anun buinarakin Jerusalén ëma kënëara kënë a rurupakëxa.

¹¹Usokin 'atankëxun ka Nebuzaradánën aín suntárukamabëtan Jerusalénnu bërúkë uni raíri 'imainun, axa Babilonianu 'ikë 'apumi rakuéti anu kuankë akamakëñun an ñu 'ati 'unánkë akamaribi uankëxa. ¹²Usakin uanan ka uni ñuñumairakama

ashi, naëoxun uvas 'apáxun mënioi 'inun ënkankëxa. ¹³Usonan ka Babilonianu 'ikë suntárukaman anuxun Dios rabiti xubunu 'ikë manë panshian 'akë ñukama tukapakëxa: 'anan ka ami xubu 'ati nitsínkë akëñun ami birukin 'akë aín tapun akamakëñunbi chaiira 'inua ami 'umpax nanti 'akë akamabi rurupanan kamabi manë panshian raíri Babilonia ëmanu buánkëxa. ¹⁴Buanan ka amia chimapu bikë tasunsa chukúmabu, a 'imainun anun ñu mëëti manë pará, 'imainun manë paná kuënuKin 'akë, a 'ianan tasunkama, cuchara chabu a 'imainun, anun Dios rabikin xëati, manë panshian 'akë anuxun Dios rabiti xubunua nankë akama uankëxa. ¹⁵Usaribi okin ka suntárunën kushi Nebuzaradán an ka kamabi ñu kuri 'akë 'imainun manë uxua 'akë ñu akamabi biakëxa: bianan ka amia tsi ëxku ënxaira bikë tasun chaiirabu a bianan chukúmabu akamaribi biakëxa.

¹⁶A mi xubu puruti nitsínkë rabé 'ianan ami 'umpax nanti chaiira a 'imainun ami tapuakin anuxun Dios rabiti xubu 'atia Salomónnën 'amia akamax ka uiti 'ëñë kara kixun uínbi tupuntisamaira 'iakëxa. ¹⁷Usa 'ain ka ami xubu 'ati nitsínkë rabé ax aín chaxké ocho metro inumikin 'akë 'iakëxa, usa 'aish ka amiribishi manámi okin tupuntëkënkín akë ax rabé metro 'inúmikin tupunkë 'iakëxa, anu ka ñu kuëneoti 'unánkë unikaman kaxorisa 'itánun buinarakin

manë panshian risi tankin 'akëxa. Usakin 'akë 'aish ka sënénbi a rabé 'iakëxa.

**Aín menua bibiankin
Judánu 'ikë unikama
buánkan ñuikë bana**

¹⁸Nebuzaradán comandante suntárunën kushi an ka Seraías sacerdote-kaman kushi a 'imainun sacerdote Sofonías an Seraíasnën kakësabiokin ñu 'akë rabé 'imainun achúshi uni an xëkuë bërúankë aribi ñatankin biakëxa. ¹⁹Bianan ka sacerdote unibuma Jerusalénnu 'ikë unikama, bianan ka suntárunën kushi an aín suntáru nikinkë aribi bianan mapai achúshi sënén uni anbia 'apu bana ñuixunkë a bianan, an uni 'akana-nuxa suntáruiti bikë ain kushi a 'imainun sesenta uni ñu 'unanbu a ëmanu 'ikë akamaribi biakëxa. ²⁰Usakin bitankëxun ka suntárunën kushi Nebuzaradán an atu ain suntárukamabëtan, Babilonianu 'ikë 'apu axa Hamat kakë menua 'ikë ëma Riblá kakë anu 'ain.

²¹Anuxun ka Babilonianu 'ikë 'apu Nabucodonosor an Hamat kakë me anuxun aín suntárukaman atu rëtenun 'amiakëxa. Usokin ka atu Judá menua bëké a unikama 'amiakëxa. 'Anan ka unikama raíri Judá menua bëké a, atun menu buánkëxa.

**Israel unikama Judá menu
bërúké akamaxa Egipto
menu abá ñuikë bana**

(Jer 40.7-10; 41.1-3, 16-18)

²²Usokin pain atu 'amitankëxun ka Nabucodonosor Babilonianu

'ikë 'apu an, achúshi Israel uni Guedalías Ahicamnën bakë bëchikë 'imainun Safännën xuta ax atun 'apu 'ixuan Judá menu an ëbëtsinkë unikama bërúanan anëakëxa.

²³Anëkë kuabiani ka suntárunën kushikama Judá menua Babilonia suntárukaman ñatankëma akamax Mispá kakë ëma anu Guedalías 'apu anëkë kuabiani abë banai kuankëxa. Aín kushikama ax ka 'iakëxa, Ismael, Netanías kakë uni aín bakë bëchikë; Johanán, Caréah kakë uni aín bakë bëchikë; Seraías, Tanhúmet 'ain bakë bëchikë ax ka Netofá kakë ëma anu tsókë uni 'iakëxa 'imainun ka Jaazanías ax achúshi uni Maacá kakë ëma anu tsókë uni aín bakë bëchikë 'iakëxa. Akamax ka ain suntárukamabë kuankëxa. ²⁴Kuankë ka Guedalíasnën aín suntárukama këñunbi, katëkënxuma ashikin usai ka 'itsíanxa kixun ñuixunkin kakëxa, mitsux kamina Babilonianu 'ikë suntárunën kushikama anunu 'ikë ëné menu bërúkëbë atu ñu mëëxuntimi rakuétsiama, usokëx ka asábi 'itsíanxa.

²⁵Usakin kákia atu sinanamikë 'ixunbi ka, Ismael Netanías aín bakë bëchikë Elisamá ain xuta Judá menu 'ikë, 'apukaman aintsí ax Mispánu mapai rabé unikamabë bëbaxun mapai achúshi 'imainun rabé 'uxë këñuti kuankë anun ka Guedalías 'imainun 'ain suntárunën kushikama 'ianan, Judá menu 'ikë raíri unikama

'imainun Babilonianu 'ikë uni atubëa 'ikë akamakëñunbi 'akëxa. ²⁶Usokian 'an ka kamabi suntárunën kushikama Judá menua 'ikë uni ñuñuma 'imainun ñuñu unikama atux Babilonianu 'ikë unikaman 'atimi rakuéti Egipto menu abákankëxa.

**Joaquín sipuakë 'ikëbi
Babilonianu 'ikë 'apun
chikían ñuikë bana**

(Jer 51.31-34)

²⁷Usa 'ain ka Joaquín kakë Judá menua 'ikë a bitankëxun Babilonianu 'ikë 'apun treinta 'imainun siete baritia sipuakëxa. Sipua 'aínbi veinticinco nëtë anun febrero 'uxë këñuax marzo 'uxë 'iruti nëtë anun ka achúshi uni Evil-merodac kakë ax 'apu 'ikin pëuax 'apu 'ixun an 'itsaira nuibakëxa, nuibakin ka bëtsi 'apun sipua 'ikëbi an Joaquín chikíankëxa. ²⁸Usa 'ixun ka upiti abë banakin abëa 'ikë 'apukaman ñatanbiankin buánkë 'apukama a 'akësamaira okin Babilonianu 'ikë 'apun nuibakin abëa 'inun 'imiakëxa. ²⁹'Imikin ka Joaquín sipunu 'ixuan pañukë aín chupa pëmianan bëtsi chupa pañumikëxa, usakian pañumikëxun ka 'apubëtan aín ñuti nëtë 'itámainun anu 'ixun 'apun xubunuxun piakëxa. ³⁰Usakin 'akë ka Joaquín aín ñuti nëtë 'itámainun, Babilonianu 'ikë 'apun nëtëtibi anúan aín kuëenkë ñu maruti kuríki 'inánkëxa.